

Niina Tauru

SAMPO SHOWTAA JA HOBLAA

Puvustuksen suunnittelu
uuden vuoden show'hun

Opinnäytetyö
Muotoilun koulutusohjelma

Huhtikuu 2012

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>	<p>Opinnäytetyön päivämäärä</p> <p>25.4.2012</p>	
<p>Tekijä(t) Niina Tauru</p>	<p>Koulutusohjelma ja suuntautuminen Muotoilun koulutusohjelma, Teatteripuvustus</p>	
<p>Nimeke Sampo Showtaa ja Hoblaa - Puvustuksen suunnittelu uuden vuoden show´hun</p>		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyöni aiheena oli suunnitella puvustus Sampo Showtaa ja Hoblaa uuden vuoden show´hun. Toimeksiantajana oli Riihimäen Nuorisoteatteri ja esityksen käsikirjoitti ja ohjasi Viivi Saarela. Esitys sai ensi-iltansa 30.12.2011 Kino Sammossa Riihimäellä.</p> <p>Koska show´n hahmot perustuivat oikeisiin henkilöihin, kuten poliitikkoihin, hahmojen tuli olla myös karikatyyrimäisiä. Opinnäytetyöni tavoitteena oli kiinnittää huomiota pukujen visuaalisuuteen ja siihen, että puvut tukevat hahmojen tunnistettavuutta. Opinnäytetyöni raportissa kuvaan pukusuunnitteluprosessiani, jonka pohjana käytin vastaanottajakeskeistä kuva-analyysiä (Anttila 2005, 375). Raportti kertoo viiden hahmon rakentumisen kuvista valmiiksi asuiksi. Hahmot olivat Tarja Halonen, Timo Soini, Ilkeät mummut, Kike Elomaa ja Juha Mieto. Arvioinnissa käytin kyselylomaketta, jonka vastaajina toimivat esityksen katsojat esityksen jälkeen. Kyselyaineiston käsittelin sisällönanalyysillä selvittääkseni vastaajien mielipiteitä puvustuksesta sekä olinko saavuttanut tavoitteeni esim. tunnistettavuuden suhteen.</p> <p>Puvustuksesta tuli hahmojen tunnistettavuutta tukeva ja visuaalisesti esitykseen sopiva. Katsojilta saamani palaute oli pääosin hyvää ja kehittävää sekä kannustavaa. Kyselyn tulosten avulla onnistuin selvittämään, minkä hahmojen puvustus miellytti vastaajia ja minkä taas ei. Puvustuksellisesti miellyttävimmäksi koettiin Ilkeät mummut, Tarja Halonen ja Timo Soini sekä vähiten miellyttäväksi metsästäjien hahmot. Tulosten avulla sain selville, että hahmon tunnistettavuuden kannalta tärkeää ovat todenperäisyys ja todentuntuisuus.</p> <p>Kyselyaineiston analyysitulosten perusteella puvustukseni tuki hahmojen tunnistettavuutta ja saavutin tavoitteeni melko hyvin. Koen onnistuneeni tavoitteessani ja saaneeni paljon arvokasta tietoa jatkaa eteenpäin alkavalla puvustajan urallani. Opin paljon vaatimuksista, joita show asettaa puvustukselle sekä työskentelemään kiireen ja show´n elävyyden kanssa. Jatkotutkimusaiheina voisi tutkia karakterisointia kuten millainen on hyvä karikatyyri, showpuvustuksen piirteitä tai poliittista pukeutumista.</p>		
<p>Asiasanat (avainsanat)</p> <p>Puvustus, showt, kuva-analyysi, kyselytutkimus, sisällönanalyysi</p>		
<p>Sivumäärä 72 s. + liitteet 6</p>	<p>Kieli Suomi</p>	<p>URN</p>
<p>Huomautus (huomautukset liitteistä)</p>		
<p>Ohjaavan opettajan nimi Seija Silvennoinen Satu Kivimäki</p>	<p>Opinnäytetyön toimeksiantaja Riihimäen Nuorisoteatteri</p>	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 25.4.2012
Author(s) Niina Tauru	Degree programme and option Degree Programme in Design, Costume design	
Name of the bachelor's thesis Sampo Showtaa ja Hoblaa –Costume design for New Year's show		
Abstract The subject of my bachelor's thesis was to design the costume plot for a New Year's show called Sampo Showtaa ja Hoblaa, written and directed by Viivi Saarela. The thesis was assigned by the youth theatre of Riihimäki. The show had its premiere on 30 December 2011 at Kino Sampo in Riihimäki. Because the characters of the show were based on real people like politicians, the characters were supposed to be caricatures. My goal was to pay attention to the visual looks of costumes and to make the costumes support the recognizability of the characters. This thesis describes my costume design process, which was based on receiver-centered picture analysis (Anttila 2005, 375). The report explains the construction of five characters from the first sketches to the final costumes. The characters were Tarja Halonen, Timo Soini, Wicked grannies, Kike Elomaa and Juha Mieto. The material for evaluation was collected through a survey questionnaire which the audience filled in after the show. The data was interpreted with content analysis to clarify the respondents' opinions of costumes and to assess whether I had reached my goals as for example for the character recognition. The costumes proved to support the character recognition and they were visually suitable for the show. The feedback from the viewers was mostly good, instructive and encouraging. With the feedback I managed to clarify which characters' costumes pleased the respondents and which failed to do so. The most appreciated costumes were those of the Wicked grannies, Tarja Halonen and Timo Soini and the least appreciated were the hunter characters' costumes. The results also indicated that authenticity and realistic appearance were important for the recognition of characters. Based on the results of the analysis of the data my costumes supported the recognizability of the characters and thus I reached my goal quite well. I got plenty of valuable knowledge to proceed on my career as costume designer. I learned a lot about the demands that a show sets on costumes and I also gained a good insight into working in a busy and lively show project. The prospects for further research could include characterization in means of what makes a good caricature, features of show costumes or political clothing.		
Subject headings, (keywords) Costumes, show, picture analysis, survey, content analysis		
Pages 72 + appendices 6	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Seija Silvennoinen Satu Kivimäki	Bachelor's thesis assigned by Youth Theatre of Riihimäki	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTA	2
2.1	Riihimäen Nuorisoteatteri.....	2
2.2	Sampo Showtaa 2010	3
2.3	Sampo Showtaa ja Hoblaa 2011	3
3	NÄKÖKULMIA PUKUSUUNNITTELUPROSESSIIN	6
3.1	Pukusuunnitteluun vaikuttavia tekijöitä	6
3.2	Puvun viesti ja karakterisointi	11
4	TUTKIMUSMENETELMÄ	14
4.1	Kuva-analyysi tiedonhankintamenetelmänä.....	14
4.2	Vastaanottajakeskeinen kuva-analyysi	16
4.3	KUVIEN TAKANA – HAHMOJEN KUVIEN ANALYSOINTI.....	19
4.3.1	Tarja Halonen.....	19
4.3.2	Timo Soini	22
4.3.3	Ilkeät mummot.....	25
4.3.4	Kike Elomaa.....	28
4.3.5	Juha Mieto.....	32
5	ANALYYSISTÄ ASUIHIN	35
5.1	Tarja Halosen hahmo	35
5.2	Timo Soinin hahmo	39
5.3	Ilkeiden mummojen hahmot.....	42
5.4	Kike Elomaan hahmo	47
5.5	Juha Miedon hahmo.....	51

6	ARVIOINTI	55
6.1	Kyselytutkimus	55
6.2	Kyselylomakkeen laatiminen ja kyselyn toteutus.....	56
6.3	Sisällönanalyysi	58
6.4	Kyselyaineiston analysointi	59
6.5	Yhteenveto puvustuksen palautteesta	64
7	POHDINTA	66
	LÄHTEET	70

LIITTEET

- 1 Kuvia Sampo Showtaasta
- 2 Sampo Showtaa ja Hoblaa -kohtausluettelo
- 3 Kyselylomake
- 4 Kuvia Sampo Showtaa ja Hoblaasta
- 5 Ohjaajan palaute
- 6 Lehtiarvostelu

1 JOHDANTO

Aloitin Riihimäen Nuorisoteatterissa harrastajana vuonna 2000. Nuorisoteatterin ilmoittautumistilaisuuteen meni ujo ja hiljainen tyttö. Kahdeksan vuotta myöhemmin Kino Sammon ovista lähti paljon itsevarmempi ja rohkeampi nainen kohti Savonlinnaa. Koko matkani ajan teatteriharrastajasta teatteripuvustajaksi olen pysynyt Riihimäen Nuorisoteatterin toiminnassa mukana, koska en enää osaa kuvitella elämääni ilman sitä. Nuorisoteatteri vei mukanaan, enkä ole koskaan katunut, että lähdin mukaan. Uutena vuotena 2010 - 2011 kävin katsomassa Sampo Showtaa - uuden vuoden show'n harjoituksia ja esityksiä. Esitys iski minuun terävällä huumorillaan ja upeilla hahmoillaan. Toivoin, että olisin saanut olla osa sitä upeaa työryhmää ja tunnelmaa, joka show'n ympärillä leijui. Kuin onnenkantamoisena ohjaaja-käsikirjoittaja Viivi Saarela tarjosi minulle mahdollisuutta puvustaa seuraava uuden vuoden show. Samalla pienet harmaat aivosoluni tekivätkin jo työtä ajatellen, että tästä voisi tulla hyvä aihe opinnäytetyölleni. Toimeksiantajanani toimi Riihimäen Nuorisoteatteri. Riihimäki on ollut kotikaupunkini suurimman osan elämääni ja nuorisoteatteri rakas harrastukseni, joten aihe tuntui luonnolliselta valinnalta ja jatkumolta elämässäni.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli puvustuksen suunnittelu uuden vuoden show'hun Sampo Showtaa ja Hoblaa, joka on Viivi Saarelan käsikirjoittama ja ohjaama sketsi- ja musiikki-ilottelu. Show koostui yhdeksän hengen harrastajanäyttelijöiden ryhmästä, joka esitti sketsejä, lauluja ja poliittista satiiria. Esitys sai ensi-iltansa 30.12.2011 ja sitä esitettiin 7.1.2012 asti useita kertoja. Harjoitukset alkoivat 5.10.2011 jälkeen.

Työssäni kiinnitin erityisesti huomiota pukujen visuaalisuuteen ja siihen, että puvut tukevat hahmojen tunnistettavuutta. Hahmot perustuivat suurimmissa määrin oikeisiin julkisuuden henkilöihin, joten pyrin tuomaan esille sen, mikä tekee esim. tietystä poliitikosta juuri hänen näköisensä. Pukujen lopputuloksen piti olla karikatyyrimäinen. Haasteena oli myös saada yhdeksän hengen esiintyjäryhmään yhtenäinen show-ilotteluilme yhteisiin tanssi- ja laulunumeroihin. Asujen tuli olla yhtenäisiä, mutta yksilöllisiä ja esiintyjän persoonaa kuvaavia. Pukujen suunnittelun pohjana käytin vastaanottajakeskeistä kuva-analyysiä. Tarkoitus oli käyttää kuva-analyysiä vain varsinaisten hahmojen ulkoasun luomisessa ja suunnitella esim. perusasut muutoin. Arvioinnissa käytin apuna kyselylomaketta, jolla keräsin palautetta yleisöltä esitysten yhteydessä.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

2.1 Riihimäen Nuorisoteatteri

Riihimäen Nuorisoteatteri on perustettu vuonna 1991 ja sen taustalla on itsenäinen Riihimäen Nuorisoteatteri ry, jonka toimintaa Riihimäen kaupunki tukee vuosittain toiminta-avustuksella. Teatterissa on noin 300 aktiivista jäsentä, jotka muodostavat kaksikymmentä ryhmää. Talon toimintaa pyörittää kaksi täysipäiväistä työntekijää, toiminnanjohtaja ja ohjaaja. Harrastajateatteri toimii Kino Sammossa (Kuva 1), joka on vuonna 1917 rakennettu elokuvateatteri Riihimäen Suokylässä. Riihimäen Nuorisoteatterin toimintaa valvoo ja ohjaa vuosikokouksen nimittämä hallitus. Hallitus koostuu jäsenistön edustajista ja kutsujäsenistä. Riihimäen Nuorisoteatteri tekee vuosittain noin kymmenkunta esitystä ensi-iltaan sekä pienempiä esityksiä mm. kirjaston satuhuoneeseen. (Riihimäen Nuorisoteatteri 2010)

KUVA 1. Kino Sampo

Viime vuosina Suomen Harrastajateatteriiliittoon kuuluva sitoutumaton Riihimäen Nuorisoteatteri on vakiinnuttanut paikkansa yhtenä Suomen suurimmista ammattijohtoista lasten ja nuorten teattereista (Sinivuori 2011). Nuorisoteatteri juhli vuonna 2011 20-vuotista uraansa ja vastaanotti Hämeen liiton myöntämän kulttuuritunnustus-palkinnon. Koen, että Nuorisoteatteri on ollut kasvattajani ja oppaani melkein puolet tähänastisesta elämästäni, enkä vaihtaisi hetkeäkään Kino Sammossa viettämistäni

tunneista pois. Jokainen näytelmä ja työryhmä ovat kasvattaneet minua lähemmäksi sitä teatterin ammattilaista, joka minusta on tulossa.

2.2 Sampo Showtaa 2010

Sampo Showtaa (Liite 1) oli vuonna 2010 ensi-iltansa saanut Riihimäen Nuorisoteatterin ensimmäinen uuden vuoden show. Sampo Showtaa oli musiikintäyteinen sketsi-ilottelu uuden vuoden kunniaksi. Ensi-iltansa se sai 30.12.2010 ja sitä seurasi kuusi esitystä. Käsikirjoitus ja ohjaus olivat Viivi Saarelan ja musiikki Katja Lapin. Lavalla oli esiintymässä yhteensä yhdeksän ns. kokeneempaa nuorisoteatterilaista ja esitys kesti noin tunnin. Esitys oli suunnattu aikuisille katsojille. Mukana Sampo Showtaassa hahmoina olivat mm. Ruotsin Victoria ja Daniel, Karpo, Marja Tyrni, joulupukki, Tarja Halonen, ilkeät mummot sekä Miss Suomipuolue 2011, jossa puolueet esittelivät itsensä puheenjohtajiensa johdolla. (Kuva 2)

KUVA 2. Sampo Showtaa aloitusnumero

2.3 Sampo Showtaa ja Hoblaa 2011

Sampo Showtaa ja Hoblaa seuraa edeltäjänsä jälkiä kritisoiden yhteiskuntaa, politiikkaa ja muita ajankohtaisia aiheita. Show'n aiheita olivat musiikki-/laulu-/tanssinumerot, ilkeät mummot ja yleisimpiä suomalaisia metsästysonnettomuuksia. Vitsin kerronnan taidosta kilpailivat Juha Mieto, Hannu Karpo ja Janne Kataja. Muita aiheita olivat ruotsalaiset poliisit, Victoria ja Daniel, Tarja Halosen viimeinen uuden vuoden puhe sekä presidentin vaalit 2012. Presidentinvaalit esiteltiin Miss Suomi-

henkisesti ja mukana olivat Paavo Lipponen, Sauli Niinistö, Timo Soini, Paavo Väyrynen, Pekka Haavisto, Paavo Arhinmäki, Eva Biaudet ja Sari Essayah. Taustalla nähtiin ehdokkaiden puolisoita, kannattajia ja puoluetovereita.

Oman haasteensa tekemiseen toi se, että Saarela kirjoitti show'n käsikirjoituksen vaiheittain, joten lopullisen käsikirjoituksen valmistumisesta ei ollut tarkkaa tietoa. Saarela aloitti show'n edellisestä show'sta tuttuun tapaan alkulaululla, jossa esiintyjät esiintyivät itse itsenään. Saarelan toive aloituksen pukuihin olivat mustat housut sekä musta kauluspaita. Tätä asukokonaisuutta muokattiin esiintyjien persoonia kuvaavammaksi pinkeillä asusteilla ja yksityiskohdilla ohjaajan toiveen mukaan. Mustat housut ja kauluspaita toimivat ns. perusasuna, jonka päälle oli helppoa tehdä vaatevaihtoja sekä muokata pienillä muutoksilla hahmoja. Saarela perusteli perusasun valintaa sillä, ettei jatko-osan perusasu olisi liian samanlainen kuin edellisenä vuonna, mutta kuitenkin toimisi samalla perusajatuksella. Perusasu ei itsessään loisi katsojalle mielikuvaa mistään roolista, vaan antaisi tilaa esiintyjien omalle persoonalle. Edellisen vuoden mustavalkoteema toi Saarelan mukaan mieleen liikaa tarjoilijamaisuuden. Sopivat peruukit esitykseen oli tarkoitus etsiä Nuorisoteatterin omista varastoista, Riihimäen teatterilta tai Showteam Jukka K. -yritykseltä. Peruukit edesauttavat tunnistettavuutta, mutta niitä käytettäisiin vain tarpeen mukaan. Silti arvioin, että peruukkien määrä tulisi olemaan valtava. Peruukit piti siis pääosin lainata, koska budjetti ei mahdollistanut peruukkien ostamista kuin ihan välttämättömmimmässä tilanteissa. Esiintyjien ulkonäköä ei ollut tarkoitus muuttaa meikeillä, vaan kaikilla oli ns. perusmaski, jota muuteltiin korkeintaan huulipunilla, viiksillä ja parroilla tarpeen tullen.

Saarelan mukaan show'n kantava teema oli vaalit. Vuonna 2010 olivat eduskuntavaalit ja seuraavana vuonna presidentinvaalit. Tämän rungon ympärille Saarela rakensi sketsejä, jotka olivat ns. sarjoissa, ei niinkään yksittäisiä sketsejä. Lauluja mukaan mahtui kahdeksan. Show'n lopullinen rakenne rakennettiin työryhmän kanssa yhdessä. Show'n osa-alueiden oli tarkoitus mennä eteenpäin edellisestä show'sta. Saarelan mukaan suuri askel on pelkästään ollut se, että mukana on ollut puvustaja. Näin ohjaajalle ja esiintyjille, jotka itse hoitivat puvut edellisellä kerralla, jäi enemmän tilaa näyttämölliseen osuuteen keskittymiseen. Saarelan mukaan paineita aiheuttaisi myös se, että ensimmäinen show oli hyvin menestynyt ja yleisöllä oli siksi suuremmat odotukset uutta show'ta kohtaan.

Saarelan mukaan yhteistyön tekoa helpottaisi se, että olemme ennestään tuttuja ja olemme työskennelleet yhdessä ennenkin. Luotto oli siis molemminpuolinen, eikä aluksi tarvinnut murtaa jättä. Työnteosta mukavaa teki myös se, että ajatuksemme liikkuvat paljolti samoilla aalloilla. Saarelan toiveena oli, että asut näyttäisivät hyvältä ja myös tuntuisivat näyttelijästä mukavilta. Saarela korosti suuresti sitä, että puvun tulee tukea näyttelijän työtä ja olla osa sitä. Hän toivoi myös, että puvut herättäisivät tarkoitetun mielikuvan katsojassa. Myös erityistä huomiota vaatisi ”pukumiesten” asut. Asuista tuli saada erilaisia ja tunnistettavia. Saarela jakoi esityksen osa-alueittain kolmeen osaan: laulu, tanssi ja näyttämöllinen osuus.

Hirvikoski (2009, 35 - 43) mainitsee pukusuunnittelijan tärkeiksi ominaisuuksiksi myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot, aikakaustietouden, kyvyn hakea tietoa, materiaalitietouden, aikataulutuskyvyn ja kyvyn ennakkosuunnitella. Oman ammattietiikan noudattaminen, luottamus ja vastuunkantaminen sekä vahva itsetunto ovat hyviä ominaisuuksia. Pukusuunnittelijan tulee myös osata kääntää oma näkemyksensä näyttämökielelle ja saada se välittymään katsojalle. Yhteistyöhalukkuus ja -asenne sekä muiden innostaminen ovat tärkeitä. Pukusuunnittelijan tulee osata myös ammattiin kuuluva käsityötaito, pukuhuoltotieto ja kyky budjetoida. Tärkeää Saarelan mielestä oli myös keskeneräisyyden sietäminen. Show tulisi olemaan keskeneräinen aina ensi-iltaan asti ja muutoksia tulisi paljon, joten puvustajalla piti olla myös stressinsietokykyä.

KUVA 3. Tunnelmaa julistekuvauksista

Osallistuin myös julistekuvaukseen, joka oli sunnuntaina 2.10.2011. (Kuva 3) Kuvaukseen valmistauduin etsimällä kaikille esiintyjille mustapinkit vaatteet. Vaatteet olivat idealtaan samat kuin show'ssa käytettävä perusasua, mutta hieman juhlallisempia, mustat vaatteet pinkeillä yksityiskohdilla. Kuvauksen vaatteet koottiin lainaamalla ja käyttämällä osaltaan niitä vaatteita, jotka olivat jo valmiina. Kuvaukset olivat sen verran varhaisessa vaiheessa, etten ollut paljoltikaan ehtinyt koota puvustusta. Kuvauksia varten kävin nuorisoteatterin omalla puvustolla, ystäväni vaatekaapeilla ja kirpputorilta sekä Showteam Jukka K:n studiolla. Kirpputorilta ostamieni vaatteiden oli tarkoitus päätyä show'hunkin, koska niukan budjetin takia ei ollut varaa ostaa asuja pelkkää kuvausta varten. Myös työryhmä oli mukana kuvauksissa ja julisteessa. Työtaakkaani helpottamaan työryhmä hoiti pääasiassa omista kaapeistaan itselleen vaatteet tai toi ainakin osan vaatekokonaisuudesta ja katsoimme yhdessä sopivaa vaateparien jatkoksi. Olin tyytyväinen julistekuvan asuihin ja ne viestivät tarpeeksi sitä, että teimme show'ta ja olimme huumorilla liikenteessä. (Kuva 4)

KUVA 4. Valmis juliste

3 NÄKÖKULMIA PUKUSUUNNITTELUPROSESSIIN

3.1 Pukusuunnitteluun vaikuttavia tekijöitä

Salmelan (2004, 87) mukaan pukusuunnittelijan työ alkaa tekstistä, samasta mistä ohjaajan ja muidenkin suunnittelijoiden. Käsikirjoituksessa on kaikki, punainen lanka täytyy vain löytää. Sampo Showtaa ja Hoblaan tilanteessa tästä poiketaan. Käsikirjoitus valmistui Saarelan kynästä vaiheittain ja aiheet varmistuivat vasta prosessin aika-

na, joten minulla ei ollut aluksi mitään käsikirjoitusta. Tämä oli haasteellista, mutta mielenkiintoista. Ohjaaja oli kuitenkin pitänyt jo alusta asti minut hyvin perillä ajatuksistaan ja uusista ideoistaan. Punaista lankaa etsiessäni pystyin seuraamaan lehtiä, poliittisia tapahtumia ja presidentinvaalien ehdokkaiden valitsemista. Show'n runko (Liite 2) rakennettiin yllättävän varhaisessa vaiheessa käsikirjoituksen valmistumiseen nähden. Runko auttoi hahmottamaan show'n kulun ja vaihdot, jolloin pystyin vaikuttamaan niihin pukusuunnittelullani paremmin. Käsikirjoitus vaikutti kuitenkin hahmojen ulkoasuun jonkin verran. Usein toistuvissa sketseissä hahmojen vaatetus saattoi muokkautua sketsien kuluessa ja muutoksella voitiin täten tukea hahmojen kehitystä ja draaman kaarta. Ennen harjoitusten alkua minulla ei ollut muuta kuin hahmojen nimet siltä osin, kuin ne päätettiin. Hahmot olivat selkeitä ja perustuivat esikuviinsa ilman käsikirjoituksen vaikutusta. Mitä lähemmäs ensi-iltaa työni eteni, sitä enemmän käsikirjoitus alkoi vaikuttaa. Hahmojen välinen suhde näkyi vaatteissa ja muutoksia ja lisäyksiä tehtiin korostaaksemme hahmojen yhtenäisyyttä tai hahmon persoonaa.

Levo (2006) toteaa, että suunnitteluprosessin alkuvaiheessa hahmotetaan roolihenkilön ulkoista olemusta, tunnelmaa ja värimaailmaa ideakuvamateriaalilla. Kuvamateriaali auttaa hahmottamaan visuaalisia ajatuksia helpommin itselle ja ohjaajalle, jolloin kuvia voidaan käyttää myös keskustelun ja yhteisen ideoinnin lähteenä. (Hirvikoski 2009, 35.) Työssäni suunnittelu perustui pääosin kuviin. Analyyseja varten tarvitsin kuvia henkilöistä, joiden varaan hahmot rakentuivat. Kuvat määrittivät suurelta osin hahmojen ulkoisen olemuksen sekä suuren osan värimaailmaakin. Hahmot olivat tavallaan itsenäisiä, mutta kuitenkin toisistaan riippuvaisia. Osa hahmoista perustui täysin edellisen show'n hahmoihin kuten ilkeät mummut. Mummut tahdottiin säilyttää tunnistettavina, mutta sain kuitenkin suunnitella asut uudestaan kuvien pohjalta. Saarela kehotti katsomaan Velipuolikuu-sketsisarjasta mummosketsejä pohjaksi työlleni. Kuvat osoittautuivat tärkeimmiksi työkalukseni ja turvakseni. Kuvista oli helppo tarkistaa yksityiskohtia kuten, onko kyseisellä hahmolla esim. silmälasit tai millaisen peruukin hankkisin hahmolle.

Elokuussa materiaaleja lukiessani törmäsin Hirvikosken (2009) Pirjo Valisesta kertovassa kirjassa Levon (2006) kirjoittamaan artikkeliin, jossa Valinen oli kerännyt Reviisoria varten laajan kuva-aineiston nähtävälle harjoitushuoneen seinälle. Reviisorin näyttelijät hakivat kuvakollaaseista ideoita omaan työhönsä ja näytelmän tunnelmaan. Kuvamateriaali oli antanut myös runsaasti ideoita sekä visuaaliseen kokonaisilmee-

seen että ohjaajan työhön. (Hirvikoski 2009, 35, 36.) Asiasta irrallisena mietin, miten saisin suunnitteluprosessini kuva-analyysien lisäksi tehtyä näkyväksi, ja Valisen kuvakollaasit antoivat kullanarvoisen idean. Tahtoisin koota löytämiäni kuvia, tunnelmakuvia, tekstejä, tunteuksia Kino Sampoon yhdelle seinälle, ja koko työryhmä saisi osallistua kokoamaan seinää. Ajattelin, että siitä olisi hyötyä myös esiintyjille omien hahmojensa rakentamisessa, kun he voisivat hakea vaikutteita kuvien kautta. Myös eräänlainen ”fiiliseinä” kävi mielessäni. Työryhmä voisi kirjoittaa ajatuksiaan ja tunteuksiaan seinälle. Saarelan mielestä ajatus oli hyvä. Kuvakollaasiseinälle (Kuva 5) kokosin kuvat lähes kaikista hahmoista sekä ideakuvia ilkeisiin mummoihin ja ruotsalaisiin poliiseihin. Seinälle päätyivät myös luonnokseni musta-pinkeistä perusasusta ja lehtijuttuja presidentinvaaleista.

KUVA 5. Kollaasiseinä Kino Sammon aulassa

Salmelan (2004, 87) mukaan ”lavastuksen synty auttaa kokeilemaan ja päättämään työn tyyliä”. Tässäkin kohdassa työni poikkeaa tavanomaisesta. Koska show’n käsikirjoitus rakentui vaiheittain ja saattoi saada lopullisen muotonsakin vasta ensi-

iltaviikolla, lavastus rakennettiin tavallista myöhemmin. Lavastus oli työryhmän vastuulla ja se rakennettiin Saarelan suunnitelman mukaan. Saarelan edellistä show'ta varten suunnittelema lavastus oli myös Sampo Showtaa ja Hoblaan lavastus, joka ei kuitenkaan ollut pääosassa esityksessä. Lavalle rakennettiin verhoseinä, joka kulki lavan reunasta reunaan jakaen lavan kahteen. Takaosassa, katseilta suojassa, näyttelijät tekivät vaatevaihdot ja seinän eteen jäävä tila oli esiintymistilaa. Lavastuksen tarkoitus oli olla toimiva ja nopea sekä antaa mahdollisuus monen ihmisen kulkea monesta eri kohtaa lavalle ja takaisin lavan taakse. Mielestäni lavastus tuntui tyypilliseltä tyyllilajia ajatellen, enkä koe, että se olisi vaikuttanut merkittävästi omaan työhöni.

Tärkeää on, että näyttelijöillä on jo harjoitusten alkuvaiheessa käytössään harjoitusvaatteet. Vaatteet pyritään valitsemaan niin, että asu antaisi ideaa lopullisesta asusta. (Salmela 2004, 88.) Esitys perustui suurin osin siihen, että esiintyjät tekivät nopeita vaihtoja, joten oli tärkeää saada vaatteet ajoissa lavalle harjoituksiin, jotta vaihdot ja kohtauksien taitteet voitiin harjoitella jo varhaisessa vaiheessa oikein. Show'n vaatevaihtojen kannalta läpimenot olivat tärkeitä, mutta aikataulu tuntui venyvän ja läpimenoille jäi tilaa vain muutama päivä ennen ensi-iltaa. Harjoituksissa näyttelijät käyttivät jo olemassa olevia vaatteita ja harjoituksia varten tuotuja vaatteita. Myös näyttelijöiden omat vaatteet olivat osin harjoitusvaatteina siten, että he toivat esimerkiksi tanssiharjoituksiin mahdollisemman lähellä lopullisia vaatteita olevia vaatekappaleita. Harjoitusvaatteet eivät aina luoneet kuvaa lopullisesta vaatteesta, mutta vaihtojen kannalta oli oleellista, että oli edes jotain vaihdettavaa.

Ryhmälähtöisen esityksen suunnittelutyö on mukautuvampi ja rennompi kuin käsikirjoitetun näytelmän. Lopputulosta voi olla vaikeampi hahmottaa, vaikka olisikin ajatus tyylistä, näyttelijöiden määrästä ja aiheesta. Hahmot rakennetaan kuitenkin pala kerrallaan ja pohja esitykselle luodaan ryhmän kautta harjoituksissa, joten suunnittelijan tulee olla tiiviisti seuraamassa harjoituksia. Työ vaatii myös vahvaa ohjaaja-suunnittelija yhteistyötä. (Bicat 2006, 38.) Työssäni ei varsinaisesti ole kyse ryhmälähtöisestä esityksestä, mutta koen silti, että monet tekijät täsmäävät työhöni. Lopputulosta ei pysty välttämättä näkemään ennen kuin koko esitys saa lopullisen muotonsa ja siltikin muutokset voivat olla mahdollisia viimeiseen hetkeen asti. Sampo Showtaan ja Hoblaa – esityksen pohja luotiin kuitenkin ryhmän kanssa harjoittelun lomassa, joten oli erityisen tärkeää, että puvustaja oli paikalla seuraamassa harjoittelua. Yhteistyökyky ja kommunikaatio korostuvat tärkeimmiksi piirteiksi, kun esitys rakentuu

pitkälti ohjaajan, näyttelijöiden ja puvustajan varaan. On siis tärkeää että, puvustaja on paikalla esim. harjoituksissa, joissa suurin osa ohjaajan ja näyttelijän välisestä kommunikaatiosta käydään, ettei yhteistyö katkea.

Sottin (2009) mukaan ”Lawson toteaa että, olisi mukavaa, jos suunnittelijat seuraisivat selkeää, avointa ja yleistä prosessimallia työssään.” Sotti kuitenkin toteaa, ettei näin tapahdu ja että, suunnitteluprosessi määräytyy suunnittelukohteen ja suunnittelijan mukaan. Suunnitteluprosessi on yksilöllinen ja on mahdotonta tehdä yleispätevää teoreettista mallia, joka kattaisi kaikenlaiset suunnitteluprosessit. Kehitettyjen sääntöjen noudattaminen voi olla käytännössä vaikeaa tai jopa mahdotonta. (Heikkilä-Rastas 2009, 31.) Mielestäni suunnittelutyöstä voisi hävitä oivaltamisen ilo ja luovuus, jos kaikki suunnittelutyö tehtäisiin tiukkoja suunnitteluprosessimalleja käyttäen. Suunnittelutyön mielekkyys tulee minulle ainakin osin jännittäväydestä ja ennalta-arvaamattomuudesta sekä mahdollisuudesta poiketa polulta, jos siltä tuntuu. Suunnitteluprosessimallit sinänsä eivät minusta ole huono asia, mutta en koe, että ne sopisivat jokaiselle ja jokaiseen työhön. Koin, että työni kulkikin kaikin puolin anarkistisella asenteella alusta loppuun kumoten valmiiksi annettuja malleja.

3.2 Puvun viesti ja karakterisointi

Esiintyjän ulkoasun viesti on nopeampi kuin puhe. Pukusuunnittelijan tehtävä on suunnitella asut, jotka tukevat roolihahmon olemusta. Puvut lähettävät visuaalista viestiä katsojan mieleen ja luovat miellelyhtymiä. Pukujen tehtävä on tukea esiintyjää sekä vahvistaa ja täydentää näytelmän viestiä. Teoksen visuaalinen ilme on ohjaajan, lavastajan ja pukusuunnittelijan yhteinen näkemys. Roolipuvun syntyyn vaikuttavat ohjaaja, näyttelijä omalla persoonallisuudellaan, pukusuunnittelijan tyyli sekä näkemys roolihenkilöstä ja muista näytelmässä esiintyvistä hahmoista. (Autio 2000, 20 - 21.) Puvun täytyy siis ennen kaikkea tukea roolia. Tämä oli minun kultainen ohjeeni koko prosessin ajan. Katsojan tulee tunnistaa hahmot nopeasti, muuten sketsin ydin ja vitsi saattavat mennä katsojalta ohi ja valua hukkaan. Puvut lähettävät suurensan visuaalista viestiä näyttelijän työn ohella. Vaate on myös tuki ja turva esiintyjälle. Puvun ja esiintyjän välillä on vuorovaikutus, joka toimii molemminpuolisesti. Esiintyjä saattaa puvun tunnistettavaksi ja herättää sen eloon katsojien edessä. Sampo Show-taa ja Hoblaan visuaalinen ilme oli ohjaaja-käsikirjoittajan näkemys risteytettynä omaan näkemykseeni, mihin on vaikuttanut analysoimani kuvat. Oleellisena ja tärkeä-

nä osana visuaalisuutta toimii näyttelijä eleillään, ilmeillään ja kehon kielellään. Varsinaisen lavastajan näkemys ei vaikuttanut mielestäni visuaalisuuteen, koska erillistä lavastajaa ei ollut.

Hirvikosken (2006, 2008) mukaan roolihahmo tulee rakentaa näyttelijän, pukusuunnittelijan ja ohjaajan yhteisymmärryksenä. Pukusuunnittelija auttaa näyttelijää ”uskaliaaseen lentoon” ja puku inspiroi näyttelijää rakentamaan karaktääriä. Puku vaikuttaa hahmojen tyylittelyn tasoon, uskottavuuteen ja todellisuuteen. (Hirvikoski 2009, 47, 48.) Tässä työssä hahmojen rakentaminen oli tasaista yhteistyötä ohjaajan ja pukusuunnittelijan välillä. Ennakkosuunnittelu olikin hyvin pitkälti minun ja Saarelan välinen asia. Työssämme rakensimme hahmot ja asetimme näyttelijän muottiin, jonka olimme luoneet itsellemme. Vasta näyttelijä pystyi herättämään hahmon eloon ja Hirvikosken mainitsemaan uskaliaaseen lentoon. Minun osuuteni rajoittui karaktääriin ulkoiseen olemukseen, mutta koin, että olin tärkeä osa hahmon rakentamisessa. Puvustuksen pyrkimyksenä oli luoda ulkonäöltään tunnistettavia hahmoja ja minusta tunnistettavuus on osa uskottavuutta ja sitä, kuinka todelliseksi hahmo nousee. Hirvikoski (2006, 2008) mainitseekin roolivaatteen olevan näkyvä osa näyttelijän rakentamaa roolihahmoa, hahmon liikekieltä ja sen elämää. (Hirvikoski 2009, 47.)

Tiura (1991) toteaa, että teatteri on kiinnostavampaa mitä lujempi kytkentä sillä on todellisuuteen. Mitä selkeämpi yhteys puvuilla on todellisuuteen, sitä kiinnostavampia puvut ovat. (Nikula 1991, 25.) Mielestäni show’n tekemisen jännittävyys piilee juuri siinä, miten todelliseen ja sen rajat ylittävään maailmaan päästään käsiksi. Todenperäisyys asettaa puvustukselle paljon vaatimuksia ja puvustajan pitää olla hyvin perillä hahmon todellisesta esikuvasta tai taustoista, jotta kykenee viemään puvun halutulle tasolle. Pukujen kiinnostavuus riippuu myös siitä, kuinka paljon yksityiskohtiin ja niiden todenperäisyyteen sekä tarkkuuteen on kiinnitetty huomiota. Todenperäisyys ei välttämättä ole kovin hyvä termi, kun puhutaan showpuvustuksesta, jossa pyritään liioitteluun ja karakterisointiin. Todenperäisyys voi olla hyvä pohja, kuten työssäni olevat kuva-analyysit, jotka pohjautuvat todellisiin henkilöihin. Kuitenkin mielestäni on tärkeää ponnistaa todellisuuden yli ja viedä hahmoa todellisuutta pidemmälle, jolloin hahmo saa lisää ulottuvuutta ja hauskuutta.

Helavuoren (1991) mukaan puku on tärkeä osa näyttelijän roolin ulkoista karakterisointia ja se voi parhaimmillaan olla tekijä, joka kasvattaa näyttelijän uskoa rooli-

hahmon toimintoihin. Samalla puku voi myös olla avain katsojalle. Rinne (1991) mainitsee että, ulkoisten tekijöiden on autettava tunnistamaan juuri se ihminen, ei ihmistä yleensä. (Nikula 1991, 5,7.) Mielestäni showpuvustusta tehtäessä on tärkeää juuri se, että ulkoiset seikat antavat katsojalle ”ahaa-elämyksen” hahmosta ja sen mahdollisesta esikuvasta. Roolihahmon tulee olla ehjä kokonaisuus, jossa kaikki elementit tukevat näyttelijän työtä. Näyttelijän voi olla hankalaa sisäistää hahmoa, jos ulkoinen karakterisointi ja tunnistettavuus ovat epäonnistuneita. Näyttelijä ja katsoja ovat tavallaan tässä saman asian äärellä, koska kumpaakaan ei hyödytä, jos hahmo jää tunnistamattomaksi. Ulkoisten tekijöiden avulla kuka tahansa pystyy kertomaan mistä tahansa hahmosta, että kyseessä on ihminen, mutta vaatii taitoa näyttelijältä ja puvustajalta saada ihmiseen ”se jokin”, joka luo illuusion roolihahmosta.

Valpolan (2000, 553, 555) mukaan sana karikatyyri tarkoittaa pilakuvaa, pilapiirrosta tai yliliiioittelevaa kuvausta. Karrikoida-termin hän määrittelee liioitellen tai vääristellen kuvaamiseksi. Sampo Showtaa ja Hoblaa itsessään on jo verrattavissa pilakuvaan. Esitys irvaili suomalaisuudesta, suomalaisista ja tavoistamme. Hahmot esitettiin liioittelevasti ja vääristellen tuoden esiin hahmon esikuvan hauskoja puolia. Pysin puvustuksellani siihen, että puvut olisivat liioiteltuja ja pilakuvamaisia, mutta samalla tyyppillisiä juuri sille hahmolle, joka sitä kantaa. Karikatyyrimäisyys ei kuitenkaan saa olla näyttelijän työn yli menevää eikä viedä katsojan huomiota muulta.

Karikatyyri on tarkoituksellisesti liioiteltu ja siinä kiinnitetään huomiota henkilön johonkin ominaisuuteen tai toimintaan. Karikatyyri tarkoittaa myös irvikuvaa. Poliittiset pilapiirrookset ovat saaneet kautta aikojen elinvoimaa yhteiskunnan kriisi- ja kuohuntakausista. Karrikoida-sana kuvaa hahmon liioitellun naurettavana. (Suomi Sanakirja 2011.) Hahmon karrikointi kokoaa henkilön ominaisuudet yhteen ja kuvaa tämän luonnetta. Keskityin työssäni kuitenkin enemmän karrikoimaan hahmon ominaisuuksia ja ulkoisia piirteitä kuin luonnetta. Poliittinen satiiri ja poliittisella taustalla pelaavat show't ovat minusta hyvä esimerkki siitä, miten elinvoima siirtyy taiteeseen yhteiskunnan tilanteen mukaan. Sampo Showtaa ja Hoblaa tarttui ryhdikkäästi presidenttiehdokkaita kauluksista ja ilmensi yhteiskunnan mielikuvaa ehdokkaista.

Stanislavski (1970, 19) toteaa: ”Ellei ulkoinen hahmo ilmennä sisäistä luonnetta eikä sielun rakennetta, eivät nämä saavuta yleisöä. Ulkoinen karakterisointi selittää, kuvittaa ja siten välittää katsojalle roolin näkymättömän sisäisen sielunkuvion.” Väite tukee

työtäni ja on osa sitä. Puvut kuvittivat hahmoa suurelta osin tukien esiintyjän ruumiinkieltä. Puvulla voi kertoa tarinaa ja jotakin, mikä ei varsinaisesti ilmene puheen kautta. Jos puku ei ilmennä hahmoa tarpeeksi hyvin, hahmo jää etäiseksi ja tunnistamattomaksi katsojalle. Show'n tyylilaji vaati paljon puvustukselta ja suurin vaade oli se, että hahmo tulee tunnistetuksi. Asu tukee tunnistettavuutta ja ilmentää hahmon ”esikuvaa”.

Mielestäni esitys on hyvä kokonaisuus jos kaikki elementit ovat kohdillaan ja yhteistyö toimii. Hirvikosken (2009, 34) sanoin ”Teatteriesitys on aina kaikkien osatekijöidensä summa.”

4 TUTKIMUSMENETELMÄ

Anttilan (2005, 229) mukaan ”analyysi on aina ollut – koulukunnasta riippumatta – tärkeä tieteellisen työskentelyn työväline. Kysyessämme ”Mikä on se ja se?” pyrimme tekemään analyysiä eli erittelyä ainakin jollakin tasolla. Tutkivaa toimintaa luonnehditaan yleensä toteamalla, että siinä analysoidaan jotakin. Analyysin tekemiseen tarvitaan analysoitava kohde ja siinä olevia analysoitavia yksiköitä. Ne voivat olla ajatuksellisia kokonaisuuksia, esimerkiksi sanoja, lauseita ja muita laajempia ymmärtämiskokonaisuuksia. Ne voivat olla myös kohteena olevan artefaktin elementtejä.”

Valitsin tutkimusmenetelmäksi kuva-analyysin, tarkemmin vastaanottajakeskeisen kuva-analyysin, koska minulla ei ollut käsikirjoitusta, minkä pohjalta olisin aloittanut hahmojen puvustuksen rakentamisen. Myös oleellinen osa menetelmän valintaani oli se, että hahmot rakentuvat olemassa oleviin ihmisiin, joten hahmoista oli saatava hyvin saman oloisia ja näköisiä. Keskeisenä osana vastaanottajakeskeistä kuva-analyysiä oli oma näkemys ja katsojan eli minun kokemukset, joten katsoin, etten sortuisi liian hätiköityihin johtopäätöksiin.

4.1 Kuva-analyysi tiedonhankintamenetelmänä

Nordströmin (1989) mukaan kuvailmaisuus on kieli, jota käytetään välineenä kommunikaatiossa. Kuva välittää avoimesti ja tietoisesti faktoja, mielipiteitä tai tunnetiloja, toisaalta kuvalla voi olla myös ideologisia ja psykologisia merkityksiä, jotka ovat kät-

kettyjä ja alitajuisia. Chandler (2004) toteaa, että kuva-analyysin tavoitteet on tarpeen selkeyttää. Looginen ja tavoitteellinen työskentely sekä teoreettinen ja käytännönläheinen työskentelytapa auttaa saamaan aikaan varmoja tuloksia. (Anttila 2005, 366.) Työssäni kuvien tärkein tehtävä oli välittää minulle faktatietoa kuvien henkilöiden ulkonäöstä ja pukeutumistyylistä. Esim. poliitikot eivät juuri välitä ulkonäöllään mielipiteitään sinänsä, vaikka se onkin suuri osa heidän työtään. Analyysin tavoite oli saada selville analysoitavien henkilöiden ulkonäöstä mahdollisimman paljon kuvien kautta, sekä löytää heille tyypilliset piirteet ja luoda sitä kautta karrikoitu ja tunnistettava hahmo.

Chandlerin (2004) mukaan näkemyksellä on oma sijansa kuvan tulkinnan kriteerien löytämisessä, vaikka intuitiivisuus saattaa johtaa hätiköityihin johtopäätöksiin. Kuva-analyysi tähtää kuvan tarkasteluun suhteessa ennalta määrättyihin sääntöihin tai kriteereihin nähden. Visuaalinen tulkitseminen vaatii tietynlaisia sääntöjä, joilla tuodaan esiin kuvan ja sen esitystavan väliset suhteet. (Anttila 2005, 366, 367.) Yritin pitää esim. oman poliittisen kantani poissa kuva-analyysin vaikutuspiiristä, etteivät näkemykseni hahmosta perustuneet omiin ennakkoluuloihini tai vaikuttaneet johtopäätöksiini. Seurasin analyysille asetettuja sääntöjä ja kysymyksiä, jotka auttoivat minua tuomaan kuvista oleellisen tiedon ulos.

Värejä, muotoja, syvyyttä, sommittelua ja tunnelmaa tulee tarkastella analysoitaessa yhdessä kuvan muun sisällön kanssa. Kuvan sisällön analyysi ei juuri eroa tekstin tulkinnan analyysistä, sillä molemmat aloitetaan problematisoimalla, jossa kyseenalaistetaan tekstin tai kuvan sisältö. Tulkitsijan maailmankuvaa, kokemuksia ja esiymmärrystä käytetään lähtökohtana keskusteluun kuvasta, näkemyksiin ja tulkintojen perusteluihin. Nämä käsittelevät kuvan teemoja, motiiveja, aiheita, sisältöjä ja rakenteita. Lopuksi kootaan analyysin avulla tuotettu fakta yhteen ja esitetään, mikä on ollut tulkinnan kohde. (Anttila 2005, 367.) Tarkastelin analyysissä kuvan värit, jotka määrittivät hahmon värimaailmaa suuresti sekä jonkin verran pureduin myös kuvan sommitteluun, mutta en kokenut, että se olisi merkittävä osa analyysiäni eikä vaikuttanut varsinaiseen puvustukseen. Muodot ja tunnelma olivat värien rinnalla tärkeämmässä osassa kuin sommittelu. Omat kokemukseni ja maailmankuvani olivat lähtökohtana analyysiin, mutta olin yrittänyt kehittää esiymmärrystäni analysoitavista kuvistani perehtymällä hieman henkilöihin kuvissa ja etsimällä heistä taustatietoa. Täten pääsin syvemmälle hahmoihin ja olin lähtökohtaisesti tietoinen taustafaktoista (esim. puolu-

eista, puolisoista tms. jotka olisivat voineet vaikuttaa hahmon ulkonäköön puvustuksessa). Selasin myös paljon iltapäivälehtiä tutustuakseni esim. presidenttiehdokkaiden ja Ruotsin kuninkaallisten ”roskajuoru”-puoleen.

Anttila (2005, 368) toteaa, että kuvan tulkitseminen vaatii tiettyä pätevyyttä. Kuvaan liitetyt viestit ovat aika- ja kulttuurisidonnaisia ilmiöitä. Jos kuva on kaukana ajallisesti ja kulttuurisesti omasta ajastamme, sitä vaikeampaa on sen tulkinta. Tässä työssä kuvat, jotka analysoin show’ta varten, olivat vahvasti sidoksissa omaan aikaamme. Show eli ajan hermolla, jopa niin ajan hermolla, että tuoreimmat uutiset päätyivät hetken mielijohteesta lavalle. Analysoitavat kuvat olivat hahmojen kuvia lähivuosilta. Koin, että tulkintaa eivät vaikeuttaneet kulttuurisidonnaiset ilmiöt, koska olen elänyt pääosin samaa kulttuuria kuvien ottajien ja kuvissa esiintyvien kanssa. Ymmärrän, kuinka vaikeaa olisi tulkita kuvaa esim. poliitikosta menneiltä vuosikymmeniltä, jolloin en olisi vielä edes ollut syntynyt, koska silloin minulla tuskin olisi juurikaan omaa näkemystä tai tarvittavia aikalaisnäkökulmia kyseisestä henkilöstä. Olisi myös haastavaa yrittää pureutua esim. kulttuurisesti toisenlaiseen näkökulmaan kuten vaikka Lähi-itään. Minulla ei olisi minkäänlaista tietoa tai taitoa edes elämiseen kyseisellä kulttuurialueella. Kulttuurinen yhtäläisyys ja yhteiskunnan tapahtumista selvillä oleminen tuntuu siis korostuvan paljon analyysissäni.

4.2 Vastaanottajakeskeinen kuva-analyysi

Olin käyttänyt vastaanottajakeskeistä kuva-analyysiä taideteoksen analysointiharjoituksessa ja pohtiessani menetelmää muistin, että kuva-analyysillä saisin esille oman näkemykseni vahvasti ja voisin välittää sen puvustuksen kautta eteenpäin katsojalle. Samalla tavalla taideteosta, kuten maalausta tarkastellessa katsoja toimii analysoijana ja välittää näkemystään esim. blogissaan tai taidearvostelussaan eteenpäin. Myös maalaus sisäänsä on jo jonkun näkemys kuvatusta aiheesta ja samalla tavalla esim. poliitikkojen pukeutuminen on heidän oma näkemyksensä ja minun tehtävänäni oli jäljitellä tätä näkemystä oman näkemykseni kautta katsojille. Vastaanottajakeskeinen kuva-analyysi antoi myös mahdollisuuden pohtia vaihtoehtoisia ymmärrysmalleja sekä tuoda esille juuri minun ymmärrykseni. Analyysimalli ottaa erityisen hyvin huomioon katsojan näkökulman, mikä oli mielestäni tärkeää puvustuksen suunnittelussa. Pyrin siihen, ettei oma poliittinen kantani näkyisi merkittävästi hahmojen analysoinnissa,

koska pyrkimyksenä oli kuitenkin esittää hahmot tasavertaisina eikä tehdä ikävää pilkkaa omien puoluekantojen pohjalta.

Vastaanottajakeskeinen kuva-analyysi huomioi ensisijaisesti kuvan katsojan näkökulman. Muissa kuva-analyysimalleissa kuvaa voidaan tarkastella ilman katsojan osuuden huomioimista. Muissa malleissa tarkastellaan kuvaa kohteena, mutta kuvaa voi tulkita myös henkilökohtaisena elämyksenä. Tällöin esiin tulee myös se tosiasia, että jokainen katsoja kokee kuvan erilaisena. (Anttila 2005, 375.) Tässä kuva-analyysissä tulee esiin vain oma henkilökohtainen näkemykseni analysoitavasta henkilöstä. Tällöin se sopii hyvin, koska kyse on minun tulkinnastani yhdistettynä ohjaajan antamiin raameihin. Katsojan näkökulma oli tärkeässä osassa, koska yritin oman tulkintani avulla välittää show'n katsojille saman kokemuksen kuin itse koin. Täten taas katsoja luo itselleen oman näkökulman ja tulkinnan samasta asiasta, jonka minä olen jo kertaalleen tulkinnut ja analysoinut.

Analyysimetodina vastaanottajakeskeisyys merkitsee vuorovaikutusta kuvan kanssa, jossa katsoja itse on oleellisena läsnä. Kuvan katsoja luo kuvalle sisällön luovasti ajattelevana vastaanottajana. Tulkinta ottaa huomioon tarkastelijan pätevyyden analysoida ja tulkita kuvaa. Tulkitsijan erilaiset tulkinnat ovat päteviä, vaikka eivät välttämättä olekaan hyväksyttäviä, oikeita tai kohtuullisia. Tämä kaltainen analyysi johtaa siihen, että tulkinnalla luotu merkitys on suhteessa kunkin yksilölliseen tulkintaan. (Anttila 2005, 375.) Tulkinta ottaa huomioon tarkastelijan kompetenssin eli asiantuntemuksen, ammatillisen pätevyyden ja osaamisen (Suomi Sanakirja 2011). Esityksen katsoja ei siis välttämättä tulkitse kanssani samoin kaikkia asioita, mutta se mahdollisuus on mielestäni aina, kun parodioidaan olemassa olevia henkilöitä. Osaamista ja pätevyyttä onkin se, että osaa löytää ne oleelliset piirteet, joihin katsoja voi samaistua. Koin toimineeni eräänlaisena viestintuojana. Etsin viestin analysoimalla kuvaa ja välitin sen viestin katsojille puvuillani. Yritin ottaa tulkinnassani huomioon myös sen, että hahmoista pyrittiin tekemään karrikoituja, joten sekin vaikutti minuun kuvan tulkitsijana. Minusta tulkintani pätevyyteen vaikutti oleellisesti myös ohjaajan näkökulma, koska ohjaaja oli saattanut luoda minulle mielikuvan haluamastaan ennen kuvien analysointia. Tällöin toisella tavalla tulkitsemaani kuvaan tuli piirre toisen henkilön tulkinnasta ja toivottavasti se loi lisää syvyyttä analyysiini.

Anttilan (2005, 375) mukaan vastaanottajakeskeinen kuva-analyysi aloitetaan ilmaisemalla kuvan katsojan ”esiymmärrys” kuvasta. Sitten problematisoidaan, mikä on katsojan ilmaisema kuvan tarkastelun ja tulkinnan tarkoitus. Analyysissä edetään kuvailemalla aihetta ja miten katsoja sen ymmärtää, mikä johtaa analyyttiseen keskusteluun kuvan vaikutuksesta katsojaan. Lopuksi tehdään yhteenveto kuvan antamasta elämyksestä ja vaikutuksesta. Kuvasta voidaan myös esittää vaihtoehtoisia ymmärrysmalleja. Tarkoitukseni oli saada tulkinnallani hahmoista esille tunnistettavuuden kannalta tärkeät asiat ja piirteet sekä pohjatietoa pukuihin. Kuvien ”esiymmärrys” perustui siihen, kuka kuvassa oli ja mitä minä hänestä henkilönä tiesin vai tiesinkö mitään. Kuvista tuli ilmetä henkilön pukeutumista ja ulkonäköä koskevia seikkoja, ja miten minä kuvien henkilöiden piirteet näin. Etsin analyysin avulla kuvista karrikoitavia piirteitä ja niitä asioita, jotka tekivät kuvan henkilöstä tunnistettavan ja itsensä näköisen. Analyysi antoi myös sijaa omille tuntemuksilleni kuvan tunnelmasta ja siitä, millaisia tuntemuksia kuvan henkilö minussa herätti kuvaa katsoessa ja analysoitaessa. Tarvittaessa pohdin vaihtoehtoisia ymmärrysmalleja, jos analyysini ei olisi antanut sijaa ennalta määrätyille raameille, joihin työni piti sijoittaa.

Vastaanottajakeskeinen kuva-analyysi asettaa enemmän luotettavuusvaatimuksia kuin teosta kohteena analysoivat mallit, joiden luotettavuus voidaan todeta helpommin kuin henkilökohtaiseen menevän analyysin. Teosta kuvailtaessa sanoin havaitaan seikat, jotka voidaan nähdä kuvasta ja saattaa sanoiksi. Mutta henkilökohtaisella kuva-analyysin tasolla joudutaan sanoin kuvailemaan myös kuvan herättämät tunteet, miellelyhtymät ja assosiaatiot. (Anttila 2005, 375.) Koin, ettei tässä kohdassa luotettavuusvaatimuksista tullut ongelmaa. Kuvan tulkinnan tarkoitus ei ollut olla pätevä ja juuri yksi ja oikea tulkinta, vaan luoda yksi näkökulma aiheeseen. Juuri miellelyhtymät ja assosiaatiot antoivat lisää liikkumavaraa luoda hahmoista juuri niin karrikoituja ja minun tulkintani näköisiä. Minusta poliittista satiiria ja show’ta tehdessä oli tärkeää saattaa hahmot omanlaisensa näköisiksi, jolloin show ei ole mikä tahansa show, vaan juuri sen työryhmän tulkinta hahmoista ja tunnelmasta.

Kuva-analyysin ei ole tarkoitus korvata sanoilla tai luoda uudelleen visuaalista ilmaisuja. Kuvan sanoiksi pukeminen auttaa luomaan kommunikaatiöväliseen, jolloin voidaan keskustella kohteesta yhteisillä käsitteillä. Kysymys on siitä, miten analysoija tuo sanoiksi vaikutteensa ja kuvan merkitykset. Kuvista löytyy silti asioita, joita ei voida avata sanoin ilmaistaviksi. (Anttila 2005, 375.) Sanoiksi muokkaamalla sain kuvista

esille asioita, joita en välttämättä olisi muuten ymmärtänyt edes etsiä analysoitavista hahmoista. Pyrin ilmaisemaan puvuilla myös niitäkin asioita, jotka eivät avautuneet sanoin ilmaistavaksi. Kuva-analyysini tarkoitus soti jonkin verran sitä vastaan, ettei analyysin tavoitteena ole uudelleen luoda visuaalista ilmaisua, koska juuri niin tässä oli tapahtumassa. Tältä osin voidaan puhua kuvansisällönanalyysistä, jota Anttilan (2005, 292) mukaan voidaan käyttää muidenkin analyysimenetelmien yhteydessä. Analysoin kuvat sanoiksi ja sanoista muodostin uuden visuaalisen kuvaan pohjautuvan ”kuvan”. Loin siis sanoista asukokonaisuuden kuvan antamalla tiedoilla.

4.3 KUVIEN TAKANA – HAHMOJEN KUVIEN ANALYSOINTI

Analysoin Sampo Showtaa ja Hoblaa – esityksen viittä keskeistä hahmoa vastaanottajakeskeisellä kuva-analyysillä. Analyysin tarkoitus oli tarkastella ja analysoida kuvia pohjaksi pukusuunnittelulle. Keräsin kuvista analysoimalla faktat ja sovelsin ne asuiksi, josta katsoja tunnistaa hahmot helposti.

4.3.1 Tarja Halonen

Tarkastelen Tasavallan presidentti Halosen kuvaa (Kuvat 6-8) selvittääkseni Haloselle tyypillisiä piirteitä ja pukeutumista.

Kuva 6 on virallisen näköinen valokuvapotretti. Valitsin kuvan, koska se antaa Halosesta edustavan ja ympäristöneutraalin kuvan. Kuvasta saa hyvän käsityksen Haloselle ominaisista piirteistä, koska se on otettu läheltä. Kuva on todennäköisesti levityksessä Tarja Halosesta virallisissa yhteyksissä. Kuva on edustava ja hyvin tyypillisen oloinen, siinä Halonen on kuvattu rinnasta ylöspäin koulukuvamaisesti. Kuvassa Halonen on linjakkaan oloinen ja herättää katsojassaan luottamusta. Kuva Halosesta on yleisesti ottaen miellyttävä, mutta neutraali. Kuvan värimaailma on harmaansininen. Kuvasta tulee sellainen olo, että oltaisiin ennestään vanhoja tuttuja, vaikka todellisuudessa emme ole koskaan edes tavanneet toisiamme.

KUVA 6. Tasavallan presidentti Tarja Halonen

Halonen antaa hymyilevän ja avoimen tuttavallisen kuvan itsestään. Hänellä on päällään harmaa jakku, jossa on vaaleita kuvioita. Jakku on edestä avattava suurehkoilla napeilla ja pääntie on pyöreä. Ylhäällä jakun vasemmassa sivussa on rintakoru ja Halosen kaulassa on kaulakoru, joka myötäilee jakun pääntietä. Vaate itsessään on rennon oloinen ja väljä. Puku antaa sukupuolineutraalin kuvan, ja jos kuvassa olisi mies, tämä olisi pukeutunut pukuun. Jakku on johtajuutta ilmentävä vastine puvulle. Naisellisuutta on tuotu mukaan kaula- ja rintakorulla. Halosella on päässään soikeat, ohutsankaiset silmälasit, jotka eivät herätä juurikaan huomiota, mutta antavat älykkään kuvan kantajastaan. Meikki näyttää kevyeltä, luonnolliselta, mutta kuitenkin huolitellulta. Hiukset ovat punasävyiset ja lyhyeksi leikatut. Hymykuopat ja pienet juonteet kasvoilla antavat kuvan huolehtivasta äidistä. Oloni on turvallinen ja lämmin. Kasvoista epätyypillisen näköiset tekee pyöreähkö nenä, josta tulee mieleen satuolento, erityisesti trolli. Korkea otsa viestii älykkyydestä. Koko olemuksesta huokuu varmuus.

Valitsin kuvan 7, koska siinä Halonen kuvataan kokonaan ja kuva tukee kuvan 6 tunnelmaa. Kuva antaa varmuutta Halosen pukeutumistyylistä virka-ajalla ja kuvaa hyvin Haloselle tyypillistä vaateetusta. Halonen kävelee kadulla Ruotsin kuningas Kaarle Kustaan kanssa. Halosella on päällään harmaa jakku, joka muistuttaa kovasti kuvan 6 jakkua. Jakkuun lisämakua on jälleen tuomassa rintakoru ja helmet. Lisäksi hänellä on

yllään polvipituinen, jakun kanssa yhteensopiva hame, harmaat sukkahousut, harmaat avokkaat ja käsilaukku. Hymyilevä Tasavallan presidentti antaa itsestään ystävällisen kuvan.

KUVA 7. Tasavallan presidentti Halonen ja Ruotsin kuningas Kaarle Kustaa

Kuvassa 8 Halonen pitää puhetta ja näkyy vain vyötäröstä ylöspäin. Valitsin kuvan tuomaan hieman eri näkökulmaa Haloseen. Kuva luo värikkyyttä kuvan 6 ja 7 harmauteen. Halosella on yllään musta jakku, jossa on huivikaulus sekä punainen, rennon oloinen pusero, jossa on pyöreä pääntie. Oikealla olkapäällä on monivärinen huivi, joka on aseteltu osittain olan yli. Kuva tuo esille Halosta kulttuuriedustajana ja antaa mahdollisuuden ilmentää hänen värikkäämpääkin puoltaan.

KUVA 8. Tarja Halonen

Yhteenvedona voisin todeta, että analyysin perusteella Halosesta saa juuri sen mielikuvan, jonka kansa olettaakin. Elämys on klassinen ja ystävällinen. Halonen tuntuu lupaavan sinulle henkilökohtaisesti toimivan valtion ja turvallisuuden. Tulokset antavat kokonaisuudessaan miellyttävän kuvan Halosesta ja hyvän käsityksen valtion johdosta. Vaihtoehtoisia ymmärrysmalleja voisivat olla se, että Halosesta saa ankean, tylsän kuvan ja jonkin verran teennäisenkin naisesta, joka yrittää kovasti sopeutua miesten maailmaan. Ulkoisesta olemuksesta sanoisin, että Halonen pukeutuu virassaan paljon jakkuihin ja käyttää niiden kanssa helmikaulakorua sekä rintakorua. Tyypilliset ulkonäköpiirteet ovat silmälasit ja punainen tukka.

4.3.2 Timo Soini

Tarkastelen vuoden 2012 perussuomalaisten presidenttiehdokas Timo Soinista neljää eri kuvaa (Kuvat 9-12). Kuvien valintaperuste oli, että niissä näkyy Soinin koko keho (Kuvat 11 ja 12) sekä hieman rajatumpia kuvia, joista ilmenee enemmän persoona. Kaikissa kuvissa Soinilla on päällään puku, valkoinen kauluspaita ja kravatti.

Kuva 9 on valokuva eduskunnan istuntosalista, jossa Soinilla on puheenvuoro. Soini pitää puheenvuoroaan jäməkän näköisenä ja selittää käsiään apuna käyttäen.

KUVA 9. Perussuomalaisten presidenttiehdokas Timo Soini

Kuvassa 10 Soini on kuvattu rintakehästä ylöspäin. Hän näyttää peukaloita kummallakin kädellä. Tilanne vaikuttaa eduskuntavaalien tulosjulistukselta.

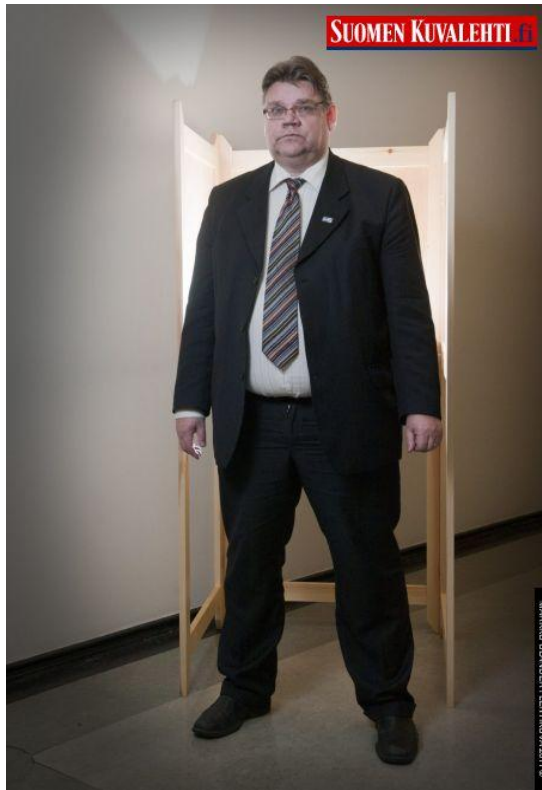
KUVA 10. Timo Soini

Kuva 11 on koko vartalokuva, jossa Soini pitää kädessään ”Murra vanhojen puolueiden ylivalta” – kylttiä rintansa edessä. Toinen käsi siirtää taustalla riippuvaa sametti-verhoa syrjään.

KUVA 11. Timo Soini

Kuva 12 on tunnelmaltaan synkemmän oloinen. Soini seisoo äänestyskopin edessä vakavan näköisenä. Kuva on kokovartalokuva ilman mitään ylimääräistä konstailua.

KUVA 12. Timo Soini

Kaikissa kuvissa Soini on pukeutunut tummaan pukuun, joko raidalliseen tai täysin mustaan. Soini on keskivartaloltaan lihava, ja puvun takit näyttävät joko liian väljiltä tai hieman liian kireiltä, jopa niin kireiltä, etten ole varma, menisikö nappi kiinni. Puvun takin kauluksessa oikealla puolella kuvan katsojaan nähden on PerusS – pinssi, joka toistuu jokaisessa kuvassa. Soinilla ei ole taskuliina rintataskussaan. Lisäksi puvun takin hihansuista näkyy valkoisen kauluspaidan rannekkeet. Jokaisessa kuvassa Soini on pukeutunut kravattiin, jossa on raitoja. Kravatit ovat joko keltaharmaaraidalliset, tai kravattissa on eri värejä raidoittain murretuista jopa pastellinsävyihin. Soinin puvun housut näyttävät ryppyisiltä istumisesta ja lahkeet vaikuttavat hieman liian pitkiltä ja näyttävät laskeutuvan ”rypyille” mustien kenkien päälle. Kengät vaikuttavat kuluneilta ja himmeän kiillottomilta. Kengistä näkee niiden olevan kovassa käytössä eikä niitä ole hoidettu hyvin. Housujen vetoketju pilkistää ja tulee sellainen vaikutelma, että housut olisivat liian pienet. Vatsa näyttää tulevan pömpöttäen housujen vyötärökaitaleen päälle ja koko vaikutelma vyötärönseudulta on hieman puristavan näköinen. Yleisesti ottaen arvioisin, ettei puku ole kovin siisti eikä istuva.

Soinin kasvot ovat pallomaiset ja lihavan näköiset. Nenä on suuri ja leveä ja päässä on neliönmalliset, ohutsankaiset silmälasit. Pää vaikuttaa kovin lyhyeltä ja leuan alta nä-

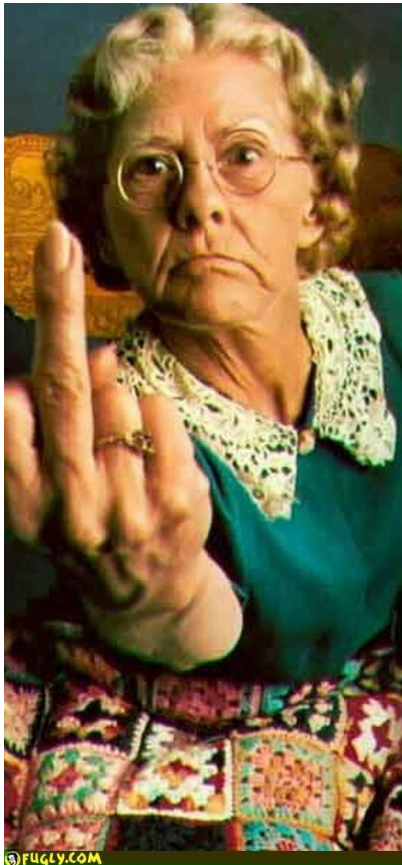
ky ”kaksoisleuka”. Soinilla on ohuet huulet ja runsaat kulmakarvat. Tukka on lyhyeksi leikattu, mutta kuitenkin sen verran pitkä pääläeltä, että siihen saa keskijakauksen. Tukka on sivuilta lyhyempi kuin päältä. Soinin vakiovarusteisiin kuuluu myös rannekello sekä vihkisormus.

Analyysin perusteella Soinista saa hyvin aktiivisen kuvan. Soini antaa itsestään iloisen kuvan, joka viestii tekemisen meininkiä sekä suomalaista tarmokkuutta. Soinia voisi kuvailla myös ilmaisulla suomalaista sisua. Kuvien poliitikko on minusta ihmisläheisen oloinen, niin sanottu kansanmies. Katsojalle jää positiivinen kuva poliitikon julkisuuskuvasta, vaikka puvun epäsiisteys tuokin hieman huolettomuuden oloa. Kuva 12 poikkeaa iloisesta yleiskuvasta ja luo väsyneen tunnelman sekä totisen kuvan Soinista. PerusS – pinssi antaa sellaisen kuvan, ettei Soini missään tapauksessa häpeä omaa puoluekantaansa tai puoluettaan eikä pelkää ilmaista mielipidettään. Analyysistä välittyvä huolettomuus luo mielikuvan, ettei Soini panosta kalliisiin pukuihin vaan on enemmän käytännön läheinen. Voisi jopa sanoa että, Soini näyttää paikoin jopa nuhjuiselta olemukseltaan. Voisi päätellä, että joko Soini ei välitä pukeutua hienoihin pukuihin tai sitten hän on kiireinen perheen isä, joka ei ehdi välittää pukeutumisestaan. Elämys tuntuu kaikin puolin ihan positiiviselta ja iloiselta. Kuvan poliitikko ei välttämättä onnistu silti luomaan yhtä luotettavaa kuvaa kuin siistiin ja huoliteltuun pukuun pukeutunut poliitikko, mutta toisaalta kansa voi kokea hieman ”arkisemman” näköisen poliitikon helpommin lähestyttävämmäksi ja enemmän kansan asioita ajavaksi.

4.3.3 Ilkeät mummot

Kuvissa 13–15 esiintyvät mummot eivät varsinaisesti viittaa kehenkään tunnettuihin henkilöihin. Ilkeiden mummojen suunnittelun pohjaksi analysoin pääosin edellisen show’n Ilkeät mummot -sketsin kuvaa, jotta ilkeät mummot pysyisivät katsojille tunnistettavina, mutta haluan kuitenkin tuoda analyysin kautta esille oman näkökulmani. Etsin kuvia, jotka luovat tarkastelijalle eli minulle mielikuvaa ilkeistä mummoista ja stereotyyppisistä, vihaisista ja kyllästyneistä vanhuksista. Olen yrittänyt ottaa jo kuvia valittaessa huomioon huumorin ja karikatyyrisyyden, jotta voisin saada hahmot vietyä vielä pidemmälle kuin kuvissa. Ilkeitä mummoja tulee olemaan show’ssa kaksi ja aion pohjustaa kummankin mummon asuja samalla analyysillä.

Kuva 13 on tiukasti rajattu kuva mummosta, joka näyttää keskisormea tuimana kuvan katsojalle. Kuva välittää minusta hyvin henkeä, jota tahdon hahmoihin tulevan. Mummo istuu virkattu, monivärinen viltti sylissään ja hänen yllään on turkoosin sininen asu, jossa on pitsillä koristellut kaulukset. Mummon oikeassa nimettömässä on kultainen vihkisormus. Mummosta henkii ärtyneisyys ja vihaisuus katsojaa kohtaan, ja oloni on epämukava ja syytetytyn oloinen. Mummon kasvot ja kaula ovat ryppyiset ja iho vaikuttaa hieman veltolta ja väsyneeltä. Mummolle on pyöreät, ohutsankaiset silmälasit ja tukka on lyhyt ja kiharrettu. Harmaat kulmakarvat uppoavat silmälasien taakse jopa huomaamattomiksi tuoden kasvoihin lisää ilkeyden tuntua. Koen, että ilkeys tulee enemmänkin mummon asenteesta kuin vaatteista, mutta silti mummosta saa hyvin tyypillisen oloisen eli ilkeän mielikuvan. Ilkeilevä mummo istuu päivät pitkät keinutuolissaan manaamassa maailman menoa ja osoittamassa ärtymystään miehelleen. Ilkeys välittyy kuvakulman takia suoraan katsojalle, jota mummo häikäilemättömästi katsoo suoraan silmiin pistävällä katsellaan.

KUVA 13. Ilkeä mummo 1

Kuvan 14 mummo huokuu enemmän huumoria kuin kuvan 13. Mummo makaa hiekkamaalla kannatellen sarjatuliasetta, joka on suunnattu katsojaa kohti. Takana näkyy

autoa. Mummolla on yllään ruskea trenssityyppinen pitkä takki. Takin hihansuista pilkistävät siniset hihat, jotka sointuvat hyvin siniseen baskeriin mummon päässä. Baskeri on asetettu päähän baretinomaisesti toisen korvan paljastaen. Sen alta ei juuri näy mummon hiuksia. Mummon kaulassa on sinisävyinen kaulahuivi. Kasvoilla on keskittynyt katse ja suu on auki kielen paljastaen. Mummo itsessään ei ole kovinkaan erikoisen oloinen, mutta olosuhteet ja asento tekevät hänestä ilkeän ja uhkaavan oloisen. Asun värit sointuvat hyvin toisiinsa ja luovat hyvän yleiskuvan mummoille tyyppillisestä ulkovaatetuksesta

KUVA 14. Ilkeä mummo 2

Kuva 15 on ilkeiden mummojen kuva Sampo Showtaan sketsistä. Kuvassa kaksi mummoa esittävää näyttelijää istuu penkillä kasvoillaan yrmeät ilmeet. Vasemman puoleinen mummo on pukeutunut ruskeaan turkkiin sekä vaaleanpunaiseen, neulotuun kaulahuiviin. Huivi on kierteisen ja ripsuisen näköinen ja puettu riippumaan niskan takaa eteenpäin. Turkin alla on valkoinen kauluspaita. Mummolla on päässään hapsuinen, harmaa peruukki sekä valkoinen lierihattu. Mummo ampuu kuvassa ritsalla ja sylissä on kukkakuvioinen, mustalla kehystetty laukku. Oikean puoleinen mummo pitää kädessään laukkuja. Myös tällä ilkeällä mummolla on yllään tumma turkistakki, jossa on suuret olalla lepäävät kaulukset. Mummon päässä on vaaleansininen, virkattu baskeri, jonka sisään hiukset on asetettu näkymättömiin. En analysoi näyttelijöiden kasvopiirteitä tai muuta kehoon liittyvää, kuten sukupuolta, millään tavalla, koska se ei ole oleellista, sillä näyttelijät eivät oikeasti edusta mummoja muuta kuin näytellessään. Kuvan ilkeät mummot huvittavat minua, mutta silti heidän tuimat alaspäin vääntyneet suunsa tekevät oloni hieman hankalaksi. Koen, että olen heidän tarkkailunsa alainen ja tehnyt jotain väärää.

Kuva 15. Ilkeät mummot (Sampo Showtaa)

Ilkeät mummot antavat kaikki kuvan mummoista, joita saatamme kohdata ihan oikeassakin elämässä. Tietenkin mummo aseiden kanssa ei ole meillä Suomessa ainakaan todellisuudessa arkipäivää muuten kuin sketsivihteessä. Analyysin perusteella päätellen, että mummoille tyypilleen pukeutumiseen kuuluvat oleellisesti erilaiset baskerit sekä takit, erityisesti turkikset. Kaulahuivit, käsilaukut sekä harmaat hiukset kuuluvat mummojen perusvarustukseen. Analyysin tuloksena voisin todeta epäystävällisen katseen ja apeuden olevan mummojen ilmeitä. Toteankin, että ilkeys sinänsä ei välttämättä liity suoranaisesti vaatteisiin vaan asenteeseen sekä siihen, miten näyttelijä tuo hahmonsa esille.

4.3.4 Kike Elomaa

Ritva ”Kike” Elomaa on suomalainen kehonrakentaja, laulaja sekä poliitikko (Kuvat 16-19). Pyrin analyysin avulla tuomaan esille Elomaan olemukseen liittyvät piirteet, jotka auttavat ja tukevat hahmon tunnistamista. Valitsin Elomaasta valokuvia, jotka kuvaavat mielestäni häntä tyypillisimmillään. Kuvien rajaukset eivät asettuneet tärkeään asemaan tarkasteltaessa Elomaan kuvia, koska mielestäni tunnistettavuuden kannalta tärkeät elementit löytyvät pääosin hänen ylävartalostaan.

Kuvassa 16 Kike Elomaa seisoo kädet taskuissa kameralle hymyillen. Elomaalla on yllään valkoinen, pitkähihainen trikoopaita, joka myötäilee hänen ylävartaloaan. Paita tuo hänen muotonsa hyvin esille ja siinä on pyöreä pääntie. Paidan etumukseen on painettu ”SUOMI” – teksti sinisillä kirjaimilla. Sinivalkoinen paita ja sininen tausta

viestivät vahvaa isänmaallisuutta ja kuvan yleisilme on yhtenäinen juuri värimaailman ansioista. Jalassaan Elomaalla on vaaleansiniset farkut, jotka näyttävät hieman kuluteuilta. Paita on siististi laitettu housuihin. Musta, metallikuvioinen vyö korostaa kehonrakentajan kapeaa vyötäröä, ja farkut ulottuvat lähes Elomaan anatomiselle vyötärölle asti. Elomaan vaaleat ja vaaleanruskeat hiukset laskeutuvat olkapäille siistin näköisesti. Hiukset ovat auki ja näyttävät runsaalta kiharapilveltä. Etuhiukset nousevat ylöspäin suurilla laineilla tuoden lisää pituuden tuntua. Kaula näyttää pitkältä sekä jäntevältä kannatellen päätä ylväästi. Elomaan hampaat paljastava hymy kertoo itsevarmuudesta, mutta mielestäni hymy näyttää teennäisen oloiselta, kuin pakotetulta. Kasvot on luonnollisen näköisesti meikattu, silmiä on hieman korostettu ja kulmakarvoja vahvistettu. Poskien väri luo tervettä henkeä ja tuo katsojalle mieleen terveellinen elämä. Elomaasta jää hyvä yleistunnelma, mutta silti päällimmäisenä on teennäinen hymy, joka luo henkilöön muovisuuden tuntua.

KUVA 16. Kike Elomaa

Kuvassa 17 Elomaa seisoo mahdollisesti ostoskeskuksessa jonkin kaupan sisäänkäynnin edustalla. Tausta on kuvassa epätarkka ja se tuo Elomaata hyvin esille ja kertoo, mitä siinä on haluttu etupäässä korostaa. Kädet ovat tässäkin kuvassa hieman koukussa ja kämmenet taskuja hipoen, taskussa ovat pelkästään peukalot, juuri päinvastoin kun kuvassa 16, jossa taskusta näkyi vain peukalot. Elomaalla on tässäkin kuvassa yllään Suomi-aiheinen paita. T-paita on pohjaväritään valkoinen ja kantattu hihansuista ja pääntieltä sinisellä. Paidan linja on tässäkin niukka ja muodot esiintuova.

Paidan rintamuksessa on sininen teksti ”SUOMI” sekä tekstin alla Suomen lippu. Paidan pääntie on V- mallinen ja niukan oloinen, kaulaa myötäilevä. Vasemmassa kädessä on metallinen rannekello. Elomaalla on jalassaan vaaleat farkut, jotka muistuttavat edellisen kuvan farkkuja suuresti, sekä musta vyö, jossa on reunoilla ja keskellä pyöreitä metalliniittejä. Elomaalla on jälleen intensiivinen ja ystävällisen oloinen katsekontakti katsojaan, mutta silmistä paistaa enemmän aito hymy kuin huulilta. Elomaalle on ilmeisesti tyypillistä hammasrivit paljastava tekohymy. Kuva antaa Elomaasta ryhdikkään ja suoraselkäisen kuvan.

KUVA 17. Kike Elomaa

Kuvasta 18 saa ensivaikutelman siitä, että tässä on Elomaa junteimmillaan. Kuva eroaa kuitenkin väreiltään muista kuvista huomattavasti vaikka samat tyypilliset elementit pysyvät samana. Elomaa seisoo vaaleansinisen seinän edessä, jossa on oransseja ja valkoisia ympyröitä havaittavissa kuvan laidoilla. Elomaalla on yllään niukkalinjainen t-paita sekä farkut. Kätet ovat turvallisesti housujen taskuissa ja seisomisasento näyttää tukevan varmalta. Muista tähänastisista kuvista poiketen Elomaalla on musta t-paita Karjurock- logolla varustettuna. Keltaisen logon alla on valkoisella vuosiluku ”2007”. Paita on hieman ryppyisesti farkuissa, joiden taskusuut on koristeltu nauhalta, jossa on metalliniittejä. Vyö on musta ja koristeltu mahdollisesti jonkinlaisilla niiteillä. Aiempiin kuviin verrattuna Elomaa on iholtaan ruskettuneemman näköinen ja ilme tuntuu paljon luonnollisemmalta. Kasvot ovat ystävälliset ja teeskentelemättö-

mät, jopa hieman väsyneen oloiset. Ensivaikutelma junttiudesta pätee vieläkin, mutta Elomaasta saa kuitenkin mukavan ja luonnollisen vaikutelman.

KUVA 18. Kike Elomaa

Kuvassa 19 Elomaa poseeraa valkoista studiotaustaa vasten kylki kameraan päin, kädet yhteen nostettuna leuan korkeudelle. Elomaa katsoo kameraa viekoittelevalla katseella pää hieman kameraan päin kääntyneenä. Kuva eroaa muista kuvista tunnelmaltaan, vaatteiltaan ja asennon takia. Vaalean siniset farkut ovat edelleen jalassa, mutta tällä kertaa ilman vyötä. Housut ovat alavartaloa myötäilevät ja tuovat Elomaan paka-rat esiin silmiin pistävästi. Yläosana on kauluspaita, joka on sidottu eteen tehden linjoista niukemmat ja paljastaen vatsaa. Paidan hihat on kääritty noin puoleen väliin kyynärvarrtta. Kuvan hymy on lempeä ja ystävällinen eikä paljasta hampaita. Kuva välittää hyvin intiimiä tunnelmaa ja tulee sellainen olo, että Elomaa huomioi juuri vain ja ainoastaan minut. Muista kuvista en koe saavani mitään varsinaista ”blondi” – tunnelmaa, mutta kuva 15 aiheuttaa sitä jokaisella solullaan. En kuitenkaan näe mitään tyhjäpäistä vaaleaverikköä kuvassa vaan rehdin suomalaisen naisen höystettynä blondiudella.

KUVA 19. Kike Elomaa

Analyysin perusteella voisin todeta Elomaalle tyypilliseksi pukeutumistyyliksi farkut sekä ylävartaloa myötäilevät paidat. Isänmaallisuutta korostavat ”Suomi”-paidat ja vaaleat, korkeavyötäröiset farkut tuntuvat olevan Elomaan tunnistettavuuden kannalta tärkeitä elementtejä. Tuloksena on myös vyö, jossa on metalliniittejä. Yläosalle tyypillinen piirre on niukkuus sekä rintojen korostuvuus. Analyysin perusteella Elomaa henkii seksikkyyttä olemuksellaan. Tunnistettavuutta tuo myös hiustyyli sekä kasvoiltaan säteilevä tekohymy.

4.3.5 Juha Mieto

Kuvissa 20–22 esiintyy suomalainen hiihtäjälegenda Juha Mieto, joka on entinen kansanedustaja. Kuvissa Mieto hiihtää erilaisissa olosuhteissa, eri elämän aikoina. Valintaperusteena oli, että kuvien tulee esittää Mieto omimmillaan eli hiihtämässä. Valitsin kuvat myös hieman sitä ajatellen, että Miedon hahmon asukokonaisuus voisi olla sketsien välissä vaihtuva ja kuvaisi silti Miedolle tyypillistä pukeutumista. Kaikki valitsemani kuvat ovat kokovartalokuvia.

Kuvassa 20 Juha Mieto hiihtää poseeraten eduskunnan portaililla talvella. Kuvassa 21 Mieto hiihtää ylämäkeä hiihtokilpailussa. Päätelen, että kyseessä on kilpailu, koska Miedolla on numerolappu rinnassaan. Kuvassa on paljon liikettä ja suomalainen talvimaisema. Kuvassa 22 Mieto hiihtää jälleen kilpailussa. Kuvan rajausta on tarkempi kuin edellisen kuvan.

Kuvassa 20 Juha Miedolla on yllään Jussi-paita, pipo, mustat, suorat puvunhousut, monot sekä hiihtohansikkaat. Jussi-paidan väritys on perinteinen viinipuna-harmaa. Neule istuu Miedon päälle hyvin, vaikka paidan helman alta vilkkuukin sininen aluspaita. Miedon kädessä olevat hiihtohansikkaat tuovat mieleen työhansikkaat. Miedon pipo on musta-harmaakuviainen. Suorat housut näyttävät istuvilta Miedon päällä. Lahkeessa on upslaakit ja lahkeet ovat sopivanpituiset. Tummansinisissä monoissa näkyy monojen valmistajan logo.

KUVA 20. Juha Mieto

Kuvien 21 ja 22 tunnelma on samantyylinen ja tunnelmallinen. Mieto on pukeutunut sinivalkoiseen, vartaloa myötäilevään hiihtohaalariin. Keskellä edessä oleva valkoinen vetoketju erottuu hyvin. Kuvassa 21 Miedon haalarin vasemmassa hihassa näkyy Suomenlippu-merkki. Kuvassa 22 Miedolla on kädessään hiihtohansikkaat, mutta kuvassa 21 hän on avokäsin. Kuvissa 21 ja 22 Miedolla on jalassaan vaalean harmaat monot, joissa on kolme raitaa pystysuunnassa sivulla. Kuvassa 22 sukat on nostettu korkealle hiihtohaalarin lahkeiden päälle. Kuvassa 21 Miedolla on päässään harmaa pipo, jossa on reunassa raita sekä sinisiä, keltaisia ja mustia täpliä. Kummassakin kuvassa Miedon rintaan on sidottu kilpailunumero kangaslappuun painettuna.

KUVA 21. Juha Mieto

KUVA 22. Juha Mieto

Kuvassa 20 Miedolla on tuuhea risuparta, joka jatkuu pulisonkeina hiusrajaan asti. Miedolla on myös viikset, joita muissa kuvissa ei ole. Nuorempana Miedolla on kuitenkin ollut tuuhea parta. Myös Miedon ruskea tukka on tuuhea. Kuvassa 20 Mieto on vanhempi kuin kuvissa 21 ja 22, jotka ovat selkeästikin Miedon kiivaimmalta kilpailukaudelta nuoruudesta.

Kaikissa kuvissa Miedon katse on intensiivinen ja keskittynyt. Kasvon piirteet ovat miellyttävän näköiset ja kuvista huokuu rehtiä suomalaismeininkiä. Hiihtokuvat antavat Miedosta sisukkaan vaikutelman sekä kuvan keskittymisestä ja siitä, että hän on tosissaan mukana kilpailemassa. Hiihtokuvissa on myös paljon liikkeen tuntua. Kuvista tulee sellainen olo, että Mieto on nuorena ollut vakavampi ja ahkerasti tehnyt töitä, jotta voi vanhempana olla iloinen ja paljon rentoutuneempi. Miedosta huokuu voitonhalu, positiivisuus, isänmaallisuus ja intensiivisyys. Miedon ulkonäkö luo mielikuvaa metsänmiehestä ja suomalaisesta miehestä. Vartalo on sopusuhtainen ja jäntevä. Ja vanhuuden siivittämänäkin Mieto on pysynyt hyvässä kunnossa eikä ole juurikaan lihonut. Valtavaa intensiivisyyttä kuitenkin saattaisi varjostaa pieni ujous suomalaisen tyyliin. Kuvat antavat minulle mielikuvan suomalaisuudesta, suomalaisesta urheilijaihanteesta, yritteliäisyydestä sekä monimuotoisuudesta. Analyysi luo kuvan vahvasta, persoonallisesta miehestä, jolla on suuri parta. Analyysin perusteella Miedolle tunnistettava on sinivalkoinen hiihtohaalari, monot, pipo sekä hiihtohansikkaat. Kilpailuhenkeä tuo kilpailunumerolappu. Ulkoisia, huomioitavia piirteitä on ehdottomasti parta.

5 ANALYYSISTÄ ASUIHIN

5.1 Tarja Halosen hahmo

Pyrin luomaan Halosen hahmosta uskottavan ja ehkä vähiten ulkonäöllä parodioivan, koska karikatyyrin suurin piirre oli puhe. En halunnut luoda liian huomiota herättävää asua, ettei se vie huomiota olennaiselta asialta. Pyrin tuomaan samaa jakkupukutunnelmaa hahmoon ja korostamaan naisellisuutta koruilla. Ainakin rintakoru oli mahdollinen, kaulakoru riippui vaihdon nopeudesta. Värikäs (esim. punainen) toppi voisi tuoda väriä ja eloa hahmoon, koska en halunnut tukahduttaa muuten niin värikästä hahmoa tylsällä kokoharmaalla asulla. Peruselementit kuten silmälasit ja punainen tukka kuitenkin piti olla, koska ne olivat suurin osa hahmon tunnistettavuutta ulkonäköä ajatellen. Punertava peruukki sai olla jopa hieman liioiteltu ja tarkoituksella epäsiistin näköinen.

Viime show'ssa presidentti Halosen puhe tapahtui pöydän ääressä. Halosella roikkui olkapäällä huivi ja huonoksi onnekseen hän huomaa puheensa alussa, että pöytäliina on samaa kangasta kuin huivi. Halonen toteaaakin tyynenä pukeutuneensa näköjään

pöytäliinaan ja jatkaa puhettaan. Ohjaaja Saarela kirjoitti saman vitsin Halosen viimeiseen, vuoden 2011 uuden vuoden puheeseen Sampo Showta ja Hoblaaesitykseen. Huivin ja pöytäliinan kuosi olisivat tällä kertaa kuitenkin erilaiset kuin viimeksi.

Halosen asun hahmotteluun vaikutti paljon se, että häntä imitoivalla esiintyjällä oli nopea vaihto kohtauksen jälkeen, joten koko asun vaihto ei tullut kyseeseen. Olin kuitenkin päättänyt varmaksi, että harmaa jakku olisi hyvä hahmon tunnistettavuuden kannalta sekä nopea vaihtaa. Alkuperäisenä tarkoitukseni oli ommella harmaaseen jakkuun sopiva polvipituinen hame, mutta vaihdon takia päädyin pitämään Halosella mustat, suorat housut nopeuttaakseni esiintyjän vaihtoa loppulauluun. Jakun alla pidettävän paidan valinta (Kuva 23) vaikutti esiintyjän muihin esiintymisvaatteisiin, joten hylkäsin valkoisen kauluspaidan sekä punaisen t-paidan, koska paidan vaihto pitkittäisi vaihtoaikaa. Valitsin Halosta esittävän näyttelijän perusasuksi pinkin kauluspaidan (Kuva 24) poiketen muiden perusasun mustasta paidasta, koska pinkki sopisi myös Haloselle jakun alle tuomaan väriä hahmoon ja siten vaihto helpottuisi näyttelijän kannalta. Hahmon tunnistettavuus sinänsä oli yleisön kannalta helppoa. Kuitenkin koin, että on tärkeää saada yksityiskohdatkin paikalleen, jotta hahmo on uskottava. Rintakoru (Kuva 24) oli ensimmäinen yksityiskohta, joka päättyi Halosen jakkuun.

KUVA 23. Hylättyjä paitavaihtoehtoja Haloselle

KUVA 24. Valittu paita, jakku ja rintakoru

KUVA 25. Huivivaihtoehtoja eri paitojen kanssa

Halosen olalla olevan huivin (Kuva 25) tuli sopia hahmon asuun, mutta samalla tukea edellistä show'ta sekä antaa katsojalle uuden vuoden juhlatunnelmaa. Hylättyjä huivivaihtoehtoja olivat pinkki, keltainen ja punainen huivi. Keltainen paljettikangas muistutti liikaa edellisen show'n Halosen huivia ja koin punaisen liian huomiota herättävänä. Pinkki huivi tuntui sulautuvan liikaa pinkkiin kauluspaitaan. Päädyin hankkimaan hopeaa paljettikangasta, jota käytettiin Halosen pöydän päällystämiseen sekä kaulahuiviin. Huivi ripustettiin oikealle olalle, vaikka analyysi antaakin ymmärtää, että hui-

vin paikka olisi vasemmalla puolella. Huivin paikan määritti pöydälle tuleva Suomenlippu sekä muun tarpeiston paikat. Haloselle tyypillinen helmikaulakoru lisäsi naisellisuutta asuun, ja mielestäni pienet yksityiskohdat luovat uskottavuutta ja tunnistettavuutta hyvin, vaikka asu olisi muuten tylsä. Silmälasien valinnassa otin huomioon ohuet, huomaamattomat sangat sekä yritin löytää mahdollisimman paljon Halosen lasien muotoa muistuttavat lasit. Peruukki lainattiin Riihimäen Teatterilta ja soveltui niine hyvineen käyttötarkoituksemme erinomaisesti. Analyysissäni mainitsin Halosen ystävällisyyden, äidillisyyden ja turvan tunteen. Näitä piirteitä en juuri pystynyt tuomaan hahmoon, koska hahmon kohtaaminen oli muuten pessimisillä ja kyllästyneisyydellä pelaava. Halonen surkuttelee oman kautensa päättymistä juoden Karjalan Tervolutta ja puiden läpi presidenttiehdokkaat. En kokenut tarpeelliseksi korostaa edellä mainitsemiani piirteitä, koska tyypillisen vaatetuksen karrikointi riitti esiintyjän vahvan tulkinnan tukena (Kuvat 26, 27).

KUVA 26. Tarja Halosen asun luonnos ja valmis asukokonaisuus

KUVA 27. Valmis Halosen hahmo

5.2 Timo Soinin hahmo

Timo Soinin hahmon luominen tuntui helpolta. Kuvat määrittivät hyvin Soinille tyyppilliset pukeutumispiirteet ja osa piirteistä tuntui olevan helposti liioiteltavissa. Soini ei kuvissaan anna juurikaan mielikuvituksen varaa poiketa poliitikolle tyyppillisestä tummasta puvusta, mutta lisää tunnistettavuutta hahmoon saataisiin aikaan korostamalla yksityiskohtia.

Soinin takiksi tahdoin analyysin mukaisen hieman raidallisen puvuntakin sekä raidallisen kravatin (Kuva 28). Valitsin tumman puvuntakin, jossa on pienempiä raitoja, jottei raidallisuus nousisi liian silmiinpistäväksi elementiksi. En kokenut tarpeelliseksi lisätä näyttelijälle toppauksia keskivartaloon, koska vaihto oli nopea ja muutenkin hänen vartalotyyppinsä sopi tarpeeksi Soinin hahmoon. Vatsa ei tuntunut minusta tärkeältä karrikoitavalta osalta. Soinin hahmon housut määräytyivät näyttelijän perus-asun housujen mukaan, eikä ollut tarvetta tai aikaa ruveta vaihtamaan toisia housuja

vain sen takia, että olisi saatu enemmän pituutta ja huonoa istuvuutta housuihin. Valkoinen kauluspaita oli analyysin tuloksen perusteella luonnollinen ja tyypillinen valinta. Lisukkeeksi ja minusta hyvin tärkeäksi elementiksi Soinin hahmon pukuun tein PerusS – pinssiä parodioivan PersuS – pinssin (Kuva 29). Kasvatin alkuperäisen pinssin kokoa reilusti, jotta yksityiskohta olisi tarpeeksi selkeästi nähtävissä ja toisi karikatyyrisyyden tuntua hahmoon. Ohjaaja toivoi jokaiselle hahmolle perussuomalaisten kohtaukseen ulkotakkeja (Kuva 30), joten hankin kirpputorilta Soinille sopivan trenssin. Takki oli ruskea ja kuluneen näköinen. Beige takkivaihtoehto hylättiin värittömyytensä takia. Takilla saatiin hahmoon lisää tunnistettavuutta ja takki tuntui nostavan myös hahmon hauskuustasoa liian lyhyinen hihoineen ja rumine yksityiskohtineen. Takki oli suurin näkyvä elementti lopulta koko hahmossa.

KUVA 28. Takki ja kravatti vaihtoehtoja Soinin asuun

KUVA 29. PersuS- pinssi

KUVA 30. Päälystakki vaihtoehtoja

Timo Soinin hahmon (Kuva 31) peruukiksi oli valittava tukka, joka vastaa Soinin hiusten väriä sekä on tarpeeksi pitkä, jotta siihen sai luotua keskijakauksen. Nuorisoteatterin omien peruukkien varastosta ei löytynyt sopivaa peruukkia, joten lainasin sellaisen Showteam Jukka K:lta. jolloin lainattu peruukki saatiin jakauksella muovattua tarkoitukseen sopivaksi ja jopa huvittavaksikin kaikessa resuisuudessaan. Valitsin hahmolle ohutsankaiset silmälasinkehykset. Soinin päällystakki tuo yleisilmeeseen analyysistä johdettua nuhjuisuutta ja ryppyisyyttä. Hahmon puvustus ei suoranaisesti välitä analyysin perusteella tehtyjä huomioita aktiivisuudesta tai tarmokkuudesta. Arkiisuutta ja kansanmiesmäisyyttä henkii viimeistelemättömyys ja huolettomuuden tuntu esim. takeissa. Kotikutoisuus esim. pinssissä luo lisää nuhjuisuutta hahmoon.

KUVA 31. Valmis Timo Soinin hahmo

5.3 Ilkeiden mummojen hahmot

Ilkeiden mummojen pääajatuksena oli se, että hahmot pidettäisiin asujenkin kannalta tunnistettavina, kun verrataan Sampo Showtaaseen. Ohjaaja suostui kuitenkin siihen, että saan tehdä mummoista omaa näkemystäni hyväksi käyttäen ”uuden version”.

Analyysin perusteella jätin mummoille vaihtojenkin takia ulkotakit samalla silmällä pitäen kesälläkin toppavaatteissa kulkevaa mummoa, joka vuodesta toiseen väittää palelevansa 20 asteen lämpötilassa. Halusin hakea samoja elementtejä kuin kuvissa, hieman soveltaen.

Vaihtojen kiireellisyyden takia en suunnitellut Ilkeiden mummojen takkien alle esim. mekkoja. Koin, että oleellinen tulee kuitenkin ilmaistua ilman, että miespuolisen näyttelijän tarvitsisi kiskoa päälleen mekkoa. Tahdoin säilyttää myös turkiselementin, koska se kuvaa mielestäni erinomaisesti yhtä mummoille tyypillistä materiaalia. Tahdoin kuitenkin luoda mummojen hahmoille enemmän eroavaisuuksia, jotta asutkin antaisivat tilaa heidän erilaisille persoonilleen kuitenkin kunnioittaen alkuperäisiä hahmoja. Päädyin siis säilyttämään miesnäyttelijän päällä turkistakin (Kuva 32), mutta vaihtamaan toiselle mummolle villakangastakin (Kuva 33). Halusin takeilla tuoda esille kuvaa mummoista, joilla turkis on ylellisyyttä, ja osittain heitä voitaisiin myös pitää vauraina, vaikka tosiasia saattaisinkin olla, että mummot ovat pihejä ja sama takki on ollut käytössä jo useamman vuosikymmenen ajan.

KUVA 32. Ilkeän mummon turkki asusteineen

KUVA 33. Ilkeän mummon villakangastakki asusteineen

Villakangastakki pelkästään oli tylsän näköinen, joten ompelin kaulukseen turkista tuomaan takkiin muhkeutta ja yhtäläisyyttä toiseen mummoon. Huomasin myös kaulahuivien olevan hyviä asusteita, ja kuva-analyysi tuki tätä päätöstä. Löysin sattumoisin Nuorisoteatterilta saman vaaleanpunaisen neulehuivin kuin kuvassa Sampo Showtaan Ilkeillä mummoilla, joten päädyin pitämään sen edellisen show'n tapaan samalla tavalla saman näyttelijän kaulassa. Näin halusin tuoda mukaan lisää yksityiskohtaisuutta ja sitä kautta myös karikatyyriä hahmon asuun. Mummolle löysin ohuen, teko-kuituisen, neliönmallisen huivin, joka sidottiin kulmittain kaksinkerroin taitettuna mummon hartioille turkiskauluksen päälle. Minusta turkiskauluksen ja huivin kontrasti toimi hyvin, koska turkis oli ruskeaa ja raskaan näköistä, kun taas huivi vaaleaa ja hennon kevyen näköistä materiaalia.

Päähinevaihtoehtoja (Kuva 34) pohdin kuva-analyysin pohjalta ja se inspiroi minua baskereihin ja näen, että baskerit ovat todella tyyppillinen päähine mummoille, ainakin stereotyyppisesti. Hylätyt hattuvaihtoehdot tuntuivat liian jäykän näköisiltä ja tätimäisiltä eivätkä vastanneet kunnolla kuva-analyysin tulosten vaatimuksia. Tahdoin luoda samaa värien sointuvuutta, joten villakangastakkiselle mummolle etsin yhteensopivat, sinisävyiset baskerin ja laukun. Näyttelijä sai piilotettua omat hiuksensa baskerin alle samankaltaisesti kuin kuvan 14 mummokin. Vanhan, sinisen laukun valitsin käytännöllisyyden, värinsä ja historian havinan vuoksi. Ajattelin, että sillä luotaisiin oikeaa ulottuvuutta hahmoon ja jopa sen karrikoituun todenperäisyyteen. Laukun tyyli saattaisi herättää vanhemmissa katsojissa muistoja ja huvittuneisuutta. Turkistakkisen

ilkeän mummon baskerin väri jäljittelee alkuperäisen hahmon hatun väriä samalla luoden yhteensopivuutta toiseen mummoon.

KUVA 34. Hattuvaihtoehtoja

Mummon tunnistettavuuden vuoksi harmaa peruukki oli sama kuin Sampo Showtaassa. Olin pyrkinyt etsimään saman kukkakuvioisen käsilaukun, joka näkyy kuvassa 15. Onni ei kuitenkaan suosinut etsintöjäni, joten luovuin ajatuksesta. Sattuman kaupalla eräissä harjoituksissa näyttelijä lainasi itselleni ostamaani laukku sketsin harjoitukseen ja huomasin, että oma laukkuni sopi kuvaan erittäin hyvin, joten kuin onnenkantamoisena epäonnisuus kääntyi voitoksi. Kuten jo analyysissä mainitsin koen, että ilkeys ei niinkään välity asun vaan asenteen kautta, joten hahmon ilkeys jää riippumaan näyttelijäntyön ja toiminnan varaan. Myös olosuhteet ja näyttelijän käyttämä kehonkieli tekee mummosta ilkeän oloisen. Koin, ettei sketsi vaadi itse puvustukselta ilkeyttä vaan puvustus toimii ”lahjapaperina” ilkeydelle, jota näyttelijät välittävät roolissaan. Näin ollen pyrin puvustuksella enemmän luomaan illuusioita tyypillisestä mummosta. Mielestäni mummojen vaatteiden luonnoksen (Kuva 35) stereotyyppisyys kimposi juuri sopivasti kuva-analyysistä ja silti kunnioitti hahmojen alkuperäistä ulkoasua. Myös valmis asukokonaisuus (Kuva 36) oli mielestäni uskollinen alkuperäiselle sketsille.

KUVA 35. Ilkeiden mummojen luonnos

KUVA 36. Valmiit Ilkeät mummot

5.4 Kike Elomaan hahmo

Kuva-analyysi loi varsin selkeän kuvan Kike Elomaalle tyypillisistä ominaisuuksista ja tyylistä. Analyysin avulla kartoitin, että Elomaalle tyypillisiä pukeutumiselementtejä ovat t-paidat, vaaleat farkut sekä vyöt.

Lähdin rakentamaan Elomaan hahmoa Suomi-teeman ympärille, joten Suomitekstin paita tuntui luonnolliselta valinnalta. Halusin t-paitasta niukkalinjaisen sen enempää näyttelijän omia muotoja muuttamatta. Paidan tuli olla tarpeeksi tiukka, että se korostaisi Elomaan seksikästä olemusta. Nuorisoteatterin puvusto tarjosi kaikki tarvitsemani vaatekappaleet kyseisen hahmon luomiseen. Löysin vanhan, jo hieman kulahtaneenkin Suomi – t-paidan (Kuva 37), joka toi hyvin esille näyttelijän omia, luontaisia avuja. Näyttelijä ei kuitenkaan saisi pukeutua esim. urheilurintaliiveihin, vaan annoin ohjeeksi laittaa paidan alle mahdollisimman paljon rintoja korostavat push-up- liivit.

KUVA 37. Suomi-t-paita edestä ja takaa

Budjetti rajoitti jälleen kerran hankintojani, joten päädyin hankkimaan farkutkin (Kuva 38) jo olemassa olevista varastoista. Farkkujen tulisi olla mahdollisimman korkeavyötäröiset ja vaaleaa deminkangasta. Farkkujen lisäksi tulisi saada suurehko vyö.

Farkkujen valintaan vaikutti oleellisesti kuinka kulutetun ja vaalean näköistä demin oli, joten liian tummat farkkuvaihtoehdot hylättiin.

KUVA 38. Farkku vaihtoehdot

Valitsin puvustolta kulutetut, vaaleat farkut, mutta farkkujen vyötärö ei ollut tarpeeksi korkea, joten se vaikutti oleellisesti vyön valintaan (Kuva 39). Olisin voinut valita mustan, metallikoristeisen vyön, mutta silloin farkuista olisi liian selkeästi nähnyt, että ne ovat lantiomallia. Muut vyövaihtoehdot hylättiin yksinkertaisuuden, väärän leveyden tai tylsän ulkonäön perusteella. Päädyin valitsemaan valkoisen, reikäkuvioidun leveän vyön, jossa on edessä suuri, pyöreä solki. Vyö toi minusta mukaan hahmoon Elomaan herkkyyttä ja nosti jonkin verran vyötärölinjaa ylöspäin.

KUVA 39. Vyö vaihtoehtoja

Tärkeä osa hahmoa ja sen tunnistettavuutta ovat hiukset. Elomaan hiukset ovat runsaat ja kiharaiset. Peruukki lainattiin Riihimäen teatterilta ja siihen asetettiin hiuskoristeeksi musta hiussolki, jottei vaalea kiharapilvi peittäisi liikkeessä ja tanssissa näyttelijän kasvoja. Analyysin perusteella hahmon ominaisuuksiin kuuluu silmiinpistävä tekohymy. Tämä ei suoranaisesti ole sidottavissa puvustukseen vaan liittyy enemmän näyttelijän työhön. Ryhdikkyyttä ja suoraselkäisyyttä hahmoon osaltaan toi puvustus yksinkertaisuudellaan ja näyttelijä kehonkielellään. Minusta hahmoon onnistuttiin tuomaan rehtiyttä ja suomalaisuutta sekä blondiutta vaatteilla ja peruukilla. Vaikka suomalaisuus on hieman rautalangasta väännettyä, niin mielestäni se tuki karikatyyriä hyvin. Hahmoon onnistuttiin jopa hieman ontuvasti yhdistämään seksikkäys ja junttius. Junttius jäi enimmäksä määrin näyttelijän vastuulle, mutta minusta kokonaisuus loi haluttua mielikuvaa. Asukokonaisuutta (Kuva 40) määritti paljon myös se, että näyttelijällä oli show'ssa todella nopea vaihto juontajahahmosta Elomaan hahmoon (Kuva 41), joten asun tuli olla mahdollisimman yksinkertainen eikä osia saanut olla liikaa.

KUVA 40. Asuluonnos

KUVA 41. Valmis Kike Elomaan hahmo

5.5 Juha Miedon hahmo

Juha Miedon hahmoa oli tarkoitus lähteä rakentamaan sketsisarjan avulla. Miedon oli tarkoitus hiihdellä paikalle milloin mistäkin ja kertoa yleisölle viisauksia. Tätä varten oli ohjaajan kanssa puhuttu, että Miedolle voisi rakentaa useampia vaatekokonaisuuksia, joita voisi muunnella ja vaihdella eri viisauksiin.

Ajattelin heti, että hiihtohaalari on pakollinen elementti Miedon tunnistettavuuden kannalta. Myös analyysin perusteella mustat, suorat housut ja Jussi-paita olisivat hyvä asukokonaisuus. Analyysin pohjalta katsoin myös tärkeiksi elementeiksi tuuhean parran, pipon, hiihtohanskat, kilpailunumeron ja raidalliset monot. Ohjaaja toivoi, että johonkin asukokonaisuuteen laitettaisiin Nokian mustat kumisaappaat viittaamaan Miedon harrastamaan suojuoksuun. Tämä usean eri asukokonaisuuden sisältävä sketsisarja Juha Miedon viisauksista jätettiin kuitenkin pois show'n kokonaisuudesta, mutta ohjaaja halusi säilyttää Miedon hahmon. Tilalle ohjaaja kirjoitti vitsinkerrontakilpailun, jossa kilpailivat Juha Mieto, Hannu Karpo ja Janne Kataja. Näin Miedon hahmon asut karsiutuivat yhteen.

Päädyn tunnistettavuuden vuoksi valitsemaan perinteisen hiihtohaalarin (Kuva 42). Se lainattiin Riihimäen teatterin puvustamolta, koska budjetti ja aikataulu eivät olisi riittäneet haalarin tekemiseen alusta asti. Haalari oli kuitenkin sinivalkoinen ja muistutti paljon Miedon Suomi-henkistä haalaria, joka esiintyi analyysissä.

KUVA 42. Hiihtohaalari

Haalarin lisäksi piti kuitenkin saada lisää yksityiskohtia ja asusteita, joista Mieto tunnetaan. Hankin harmaan pipon, johon kirjailin sinisellä kirjontalangalla täpliä (Kuva 43). Oikeat hiihtohansikkaat olisivat olleet liian kalliit, joten tartuin analyysissä saamaani ajatukseen työkäsineistä. Löysinkin sinivalkoiset työkäsineet (Kuva 44), joiden rannekaitaleessa oli tarranauhakiinnitys. Ne muistuttivat paljon oikeita hiihtohansikkaita. Kierrätyskeskuksesta löysin siniset monot (Kuva 44), joissa kulkee kolme valkoista raitaa sivulla ylhäältä alas. Monot olivat vanhat ja niiden kärjessä oli muovinen kiinnityskohta suksen siteille. Minusta monojen yleishenki kuvaa selkeää suomalaista hiihtokulttuuria. Miedolle tuli rintaan myös kilpailuhenkeen sopiva numerolappu (Kuva 45). Ompelin valkoisesta puuvillasta lapun, johon ohjaajan toiveesta piirsin tekstiilitussilla numeron 2.

KUVA 43. Kirjailua pipossa

KUVA 44. Hiihtohansikkaat sekä monot

KUVA 45. Kilpailunumerolappu

Miedon parran tahdoin olevan koominen ja liioitellun näköinen. Nuorisoteatterin omista varastoista löysin tumman harmaan, takkuisen parran, jossa oli myös viikset samassa. Ihastuin ”risukasaan” välittömästi ja mielestäni takkuisuus ja epäsiisteys toivat partaan lisää ulottuvuutta ja huumoria. Parrassa oli alun perin kuminauha, jolla

se pysyi käyttäjän kasvoilla kuin naamari. Mutta muutaman läpimenon jälkeen huomattiin, ettei näyttelijä ehdi kunnolla vaihtaa vaatteita ja napata suksia kainaloon. Tein muutamia muutoksia helpottamaan vaihtoa ja laitoin numerolapun kiinnitykseen tarrauhanat ja ompelin parran kiinni pipon reunaan (Kuva 46), jotta ne saisi samalla tavalla yhtä aikaa puettua päälle. Vaihtoaika ei myöskään antanut varaa viitata Miedon ikään muuten kuin tumman harmaalla parralla, mutta mielestäni tunnistettavuutta ei syönyt hahmon ”iättömyys”. Miedon hahmon (Kuva 47) yleisilme saa sopivasti tukea analyysistä ja sisältää mielestäni tunnistettavuuteen vaadittavat elementit. Hahmosta tuli mielestäni miellyttävän oloinen ja ystävällisen näköinen, eikä pelottava partasuu. Ystävällisyys johtui varmasti osittain värimaailmallisesta harmonisuudesta ja samalla värit toivat esille hahmon isänmaallisuuden. Intensiivisyys ja liikkeentuntu eivät juuri päässeet välittymään hahmoon puvustuksen eikä näyttelijän kautta. Hahmon staattisuus ja pohjanmaalaisuus verottivat rehtyden ja urheilijaihanteen tunnelmaa, koska hahmo ei juuri liikkunut lavalla. Kuitenkin urheiluun sopivat hiihtovaatteet tukivat analyysin urheilijaihanteen tunnelmaa.

KUVA 46. Miedon parta

KUVA 47. Valmis Juha Miedon hahmo

6 ARVIOINTI

Halusin tietää, miten olin onnistunut hahmojen tunnistettavuuden luomisessa, joten toteutin kyselyn yleisön keskuudessa Sampo Showtaa ja Hoblaa – esityksen aikana.

6.1 Kyselytutkimus

Anttilan (1996, 237) mukaan kyselytutkimus on muoto hankkia tutkimusaineisto, joka kuvaa laajojen joukkojen käsityksiä ja mielipiteitä. Se on tyypillinen muuttujien välisiä suhteita tarkasteleva menetelmä. Kyselyllä tuotetaan jakaumatason tietoa, joka kertoo, miten kyselyyn vastanneet suhtautuvat kulloinkin kyseessä olevaan asiaan. Minusta kysely sopi hyvin arviointimenetelmäksi, koska se on helppo, nopea ja edullinen tapa kerätä katsojien mielipiteitä. Kysely antaa myös selvää tietoa, joka on helppo tulkita. Taustamuuttujien avulla haluan selvittää vastanneiden sukupuolen ja ikäryhmän ja siten pohtia, oliko niillä merkitystä vastauksiin. Kyselyllä pyrin selvittä-

mään kohderyhmän eli katsojien mielipiteitä siitä, olenko saavuttanut työni tavoitteet (esim. hahmojen tunnistettavuutta ja pukujen merkitystä suhteessa roolihahmoon).

Kyselytutkimuksen tärkeitä piirteitä ovat systemaattisuus, edustavuus, objektiivisuus ja määrällisyys. Systemaattisuus ilmenee huolellisessa suunnittelussa sekä siinä, että tutkittava ilmiö on sisällöltään tarpeeksi kattava. Kyselyyn vastaava otos valitaan tieteellistä edustavuutta silmällä pitäen. Objektiivisuudessa kyselyn tuottama aineisto tulee koota tarkastelun kestäväksi ja täsmälliseksi. Määrällisyys sanelee, että kysely tuottaa aineistoa, joka on ilmaistavissa numeromuodossa. (Anttila 1996, 238.) Suoritin kyselyn esityksen jälkeen katsojille, jotka olivat halukkaita osallistumaan siihen. Kysely kattoi edustavuudeltaan vain tietyn otoksen esityksessä olleista ihmisistä ja halusin, että vastaaja vastaa kyselyyn vapaaehtoisesti. Systemaattisuuteen pyrin suunnittelemaan kyselylomakkeeni huolella ja valitsemalla kysymykset siten, että niistä olisi mahdollisimman paljon hyötyä tutkimuksessani. Koin, etten voinut tehdä kyselystä kovinkaan laajaa, jotta ihmiset saataisiin helposti osallistumaan. Kyselyn sisällön kattavuus kärsi tästä hieman, mutta näen tärkeämpänä, että kyselyyn osallistuvien määrä oli riittävä.

6.2 Kyselylomakkeen laatiminen ja kyselyn toteutus

Anttilan (2005, 260 - 263) mukaan tutkimuksen tarkoitus ja laajuus tulee määrittellä täsmällisin termein. Jotta kyselystä saadaan tarkoituksenmukainen, suunnitteluvaiheessa on hyvä tehdä yhteistyötä ”haastateltavien” kanssa. Esitestauksella karsitaan turhat ja epäselvät kysymykset pois ja pyritään korjaamaan kysely enemmän vastaajan tarpeita huomioonottavaksi. Esitestaus suoritetaan muutamalla tutulla ja se antaa kuvan kyselyn toimivuudesta. Lopullinen kyselylomake tulee pitää lyhyenä, yksinkertaisena ja suoraviivaisena, jolloin kysely ei väsytä vastaajaa tai pelota häntä kokonaan pois. Henkilöllisyyttä koskevat tiedot tulee rajoittaa minimiin ja harkita niiden tarpeellisuutta. Ne lisäävät lomakkeen pituutta ja tekevät siitä monimutkaisemman näköisen.

Kysely tapahtuu sitä tarkoitusta varten suunnitellun lomakkeen avulla sisältäen tietyn määrän kysymyksiä. Esitestauksen avulla voidaan määrittää lomakkeen kysymysten määrää. (Anttila 1996, 238) Kyselylomaketta (Liite 3) laatiessani tein yhteistyötä ohjaavien opettajieni, koulutovereideni, työryhmäläisten ja ohjaajan kanssa. Tuntui hyvältä saada apua kysymysten asetteluun ja kysymysten selkeäksi muokkaamiseen.

Esitestauksen suoritin näyttämällä laatimani kyselylomakkeen kymmenelle hengelle, jotka olivat työryhmään kuuluvia henkilöitä. Esitestauksen jälkeen lihavin omat tietoni kyselylomakkeen ylälaidasta, koska eräs testihenkilö koki, että ne on tärkeää erottaa selkeästi kyselyyn kuulumattomaksi osaksi. Karsin myös tiettyjä hahmoja erityisesti koskevat kysymykset yhteen kysymykseen, koska halusin säilyttää kyselyn yksisivuisena ja selkeänä. Päädyin siis kysymään vain Tarja Halosen hahmoa koskevan kysymyksen. Päätelin Halosen hahmon jäävän helposti katsojien mieleen, koska se esiintyy show'n loppupuolella ja on ajallisesti myös suuri osa show'ta.

Lisäksi tiedustelin vastaajieni sukupuolta ja ikää kartoittaakseni, millainen henkilö tyypillisesti tuntui olevan halukkain osallistumaan. Samalla kyselystä sai tietoa vähäisestä otoksestaan huolimatta siitä, millaisia henkilöitä show on ylipäätään vetänyt puoleensa. Valitsin kyselyyni sekä avoimia kysymyksiä että kahden vaihtoehdon kysymyksiä vaihtoehdoilla kyllä ja ei. Anttilan (2005, 262 - 263) mukaan avoimeen kysymykseen voi vastata, kuinka haluaa, kun taas suljetussa kysymyksessä vastaaja valitsee vaihtoehdon joka sopii hänelle parhaiten ja kahden vaihtoehdon käyttö johtaa dikotomiaan eli syntyy kaksi toisensa pois sulkevaa vaihtoehtoa. Lisäksi pyysin vastaajaa perustelemaan valitsemansa vaihtoehdon.

Toteutin kyselyn 31.12.2011 kolmessa Sampo Showtaa ja Hoblaa -esityksessä Riihimäen Nuorisoteatterissa. Esitykset pidettiin klo 16, 18 ja 20. Jaoin lomakkeita esityksen jälkeen Nuorisoteatterin aulassa, kun katsojat poistuivat salista kohti naulakoita. Pyrin kohtaamaan katsojia katsekontaktilla satunnaisesti, esittelin asiani ja kysyin, olisivatko he halukkaita vastaamaan kyselyyni. Osa paikalla olleista ihmisistä tuli jopa itse luokseni ilman, että erikseen kysyin, mikä tuntui todella mukavalta ja kunnioittavalta. Ihmisten vastaanotto oli yleisesti ottaen hyvää ja ensimmäisen näytöksen jälkeen jäi jopa harmittamaan, ettei kyselyn jakaminen sujunut nopeammin, jotta olisin saanut vastaajia enemmän. Koin tärkeäksi esittää asiani rauhassa ja kohteliaasti, joten siihen meni aikaa suunniteltua enemmän, ja osa ihmisistä pääsi livahtamaan käsistäni ennen kuin ehdin ottaa heihin kontaktia. Koin myös tärkeänä, että olin itse henkilökohtaisesti paikalla suorittamassa kyselyä, koska mielestäni se luo vastaajalle positii-visen kuvan ja mahdollisuuden yhdistää kysely sekä puuvustus henkilöön. Toiseen näytökseen pyysin lippukassan myyjää avukseni jakamaan kyselyitä, jotta ehtisin saada jaettua lomakkeita enemmän. Kyselyn toteutus sujui jouhevasti ja koin mukavaksi sen, että katsojat ja vastaajat tulivat myös antamaan palautetta henkilökohtaisesti. Oli mu-

kavaa kuulla hyvää ja iloista palautetta yleisöltä kovan uurastuksen jälkeen ja koin sen kannustavana ja palkitsevana.

6.3 Sisällönanalyysi

Anttilan (2005, 292) mukaan sisällönanalyysin avulla voidaan tehdä päätelmiä tutkimusaineiston suhteesta sen asia- ja sisällön yhteyteen. Sisällönanalyysillä voidaan tuottaa uutta tietoa, uusia näkemyksiä sekä tuoda esiin piileviä tosiasioita. Tutkittava aineisto voi olla mitä tahansa, kunhan sillä on yhteys tutkittavaan ilmiöön ja sitä voidaan koota, havainnoida ja analysoida. Tämän kyselytutkimuksen tarkoitus oli selvittää, olivatko hahmot tunnistettavia. Analyysin avulla voin nostaa aineistosta esille, kuinka hyvin olin katsojien mielestä onnistunut ja samalla selvittää katsojien mielipiteitä. Kyselylomake on mielestäni tiiviissä yhteydessä tutkittuun ilmiöön, sitä voidaan koota, havainnoida ja analysoida.

Sisällönanalyysissä kuvataan kvantitatiivisesti esim. tekstin sisältöä. Analyysi pohtii sitä, mitä tai miten jostakin asiasta on kirjoitettu. Kvantitatiivisten mittaustulosten avulla voidaan vastata asetettuihin tutkimusongelmiin. Frekvenssimittauksessa laskeaan, kuinka monta kertaa jostakin asiasta on kirjoitettu. Frekvenssimittaus voi yksinkertaisimmillaan olla yksittäisten sanojen esiintymisen laskemista. (Eskola & Suoranta 1998, 186.) Sisällönanalyysi sopii hyvin tutkimukseeni, koska suurin osa kyselyn vastauksista on muunnettavissa ja kuvattavissa kvantitatiivisesti. Joidenkin sisältöluokkien sisällä olevat perustelut voidaan mahdollisuuksien mukaan esittää kvantitatiivisesti, mutta pidän myös mahdollisuutena tuoda niiden avulla esille esimerkkejä katsojien perusteluista. Chandlerin (2004) mukaan: ”Vaikka sisällönanalyysi on alun perin luonteeltaan kvantitatiivinen menetelmä, jonka tavoitteena on kuvata jonkin aineiston jakautumista luokkiin ja kategorioihin ja sillä tavoin ilmaista sisällön olemusta ja laskea esiintymistiheyksiä, silti sillä on merkitystä myös kvalitatiivisena analyysimenetelmänä.” (Anttila 2005, 292.)

Anttilan (2005, 238) mukaan taustamuuttajat voidaan esim. luokitella, ryhmitellä, vakioida, kontrolloida, satunnaistaa jne. Muuttujaryhmään kuuluu esim. sukupuoli ja ikä sekä muut henkilötason tekijät. Tutkimukseni ei ole mielestäni sidonnainen henkilötason tekijöihin, joten kyselytutkimukseni taustamuuttujiksi riittävät ikä ja sukupuoli.

Usein ei ole mahdollista tutkia koko perusjoukkoa, koska sen koko voi olla suuri tai vaikeasti saavutettavissa. Tällöin määritellään vain näyte tai otos. Aineiston perusjoukkona voi olla esim. kaikki johonkin tiettyyn hankkeeseen osallistuneet henkilöt tai esim. samasta harrastuksesta kiinnostuneet henkilöt. Otoksen edustavuutta arvioidessa on huomattava, että päätelmät koskevat vain tutkittua perusrhmää, joten tuloksia ei voida yleistää. (Anttila 2005, 239, 240.) Tutkimustani varten määrittelin otoksen, joka koostuu sattumanvaraisesti valituista katsojista. Tässä otoksen henkilöt olivat oletettavasti kiinnostuneet samoista asioista, koska olivat päätyneet samaa esitystä katsomaan. Tutkimani otos on määrältään varsin pieni, joten tuloksia ei voida yleistää.

6.4 Kyselyaineiston analysointi

Kyselytutkimukseen vastanneita oli yhteensä 53 kappaletta, joista 40 oli naisia ja vain 13 miehiä. Eniten otokseen kertyi 46–60-vuotiaita ja vähiten yli 60-vuotiaita, yhteensä neljä. Tästä voidaan päätellä, että tyypillisin kyselytutkimukseen osallistunut katsoja oli 46–60-vuotias naishenkilö. Taulukosta voidaan myös nähdä, että naiset olivat kaiken kaikkiaan halukkaampia osallistumaan tutkimukseeni. Voi myös olla, että katsojista kaiken kaikkiaan suurin osa oli naisia. (Taulukko 1)

Taulukko 1. Kyselytutkimukseen vastanneiden sukupuoli ja ikäjakauma

	Alle 20	21–35	36–45	46–60	yli 60	Yht.
Nainen	6	9	6	16	3	40
Mies	2	3	1	6	1	13
Yht.	8	12	7	22	4	54

Anttilan (2005, 292) mukaan sisällönanalyysin luokitusrunko on luettelo tutkimuksen sisältöluokista. Ne sisältävät pienempiä luokiteltavissa olevia tekijöitä eli osioita. Tutkittava aineisto jaetaan havaintoyksiköihin ja luokitusyksiköllä tarkoitetaan havaintoyksikön osaa. Tässä sisällönanalyysissä havaintoyksikkönä on yksittäinen kyselylomake. Havaintoyksikkö jakautuu sisältöluokkiin seuraavasti: hahmojen tunnistettavuus, puvustuksellisesti miellyttävin hahmo, puvustuksellisesti vähiten miellyttävin hahmo sekä Tarja Halosen hahmo. Sisältöluokat eivät tässä tapauksessa sisällä osioita. Lisäksi havaintoyksikköön sisältyy kaksi taustamuuttujaa: sukupuoli ja ikä.

Kaikki vastanneet olivat sitä mieltä, että puvut toivat esille show'n hahmojen tunnistavuutta. Perustelut keräsivät varsin hajanaisia vastauksia, mutta esim. kolme vastaajaa oli sitä mieltä, että hahmot olivat puvustuksen ansioista selkeämpiä. Kaksi mainitsi perusteluissaan, että puvut toivat esille paremmin persoonan. Muita perusteluja oli mm. ”stereotyyppisistä piirteistä ja mm. poliittisista tunnuksista tunnisti”, ”onnistunut puvustus, poimittu oikeita juttuja henkilöistä”, ”loivat illuusion oikeista ihmisistä”, ”lähinnä täydensi muuten syntynyttä kuvaa”.

Puvustuksellisesti miellyttävimpinä hahmoina pidettiin *Ilkeitä mummoja*, *Timo Soinia* ja *Tarja Halosta* ja puvustuksellisesti vähiten miellyttävimmiksi hahmoiksi nousivat ylivoimaisesti yleisimmät suomalaiset metsästysonnettomuudet – sketsisarjan *metsästäjät*. Lisäksi kuusi vastaajaa koki kaikki asut miellyttäväiksi ja viiden mielestä pinkkimustat asut olivat miellyttävimmät. Seitsemän vastaajaa ei osaa sanoa puvustuksellisesti vähiten miellyttävää hahmoa tai mikään ei ollut heidän mielestään vähiten miellyttävää. Muut hahmot saivat vain yksittäisiä hajaääniä (Liite 4). Muita miellyttävien hahmojen perusteluja oli esim. ”hauska ja tunnisti helposti” ja vähiten miellyttävien hahmojen perusteluina mm. ”halpa?”, ”en muistanut minkä näköinen oli”, ”tylsä valinta” ja ”en tunnistanut”. Puvustuksellisesti miellyttävimpään hahmoon vastauksia tuli yhteensä 66 ja vähiten miellyttävään vastasi 31. Koska vastaajia oli yhteensä vain 53, tästä voidaan päätellä, että osa vastaajista koki useamman hahmon miellyttäväksi. Tästä voidaan myös nähdä, että miellyttävää hahmoa käsittelevään kysymykseen oli helpompi vastata, kuin epämiellyttävää hahmoa käsittelevään. (Taulukko 2)

Taulukko 2. Vastaaajien mielestä puvustuksellisesti miellyttävin ja vähiten miellyttävin hahmo

Hahmo	Puvustuksellisesti miellyttävin	Puvustuksellisesti vähiten miellyttävin
Ilkeät mummot	12	2
Timo Soini	8	1
Tarja Halonen	8	
Sari Essayah	4	
Ruotsin kuninkaalliset	4	
Sauli Niinistö	3	1
Paavo Väyrynen	3	1
Miss Presidentti-juontaja	2	
Victoria	2	2
Kike Elomaa	2	
Ruotsalaiset poliisit	2	1
Kaarle Kustaa	1	
Vihreät taustahipit	1	
Daniel	1	1
Aino-Kaisa Pekonen	1	
Silvia	1	
Paavo Arhinmäki		1
Päivi Räsänen		1
Pentti Arajärvi		2
Metsästäjät		6
Nexar Antonio Flores		1
Teuvo Hakkarainen		1
Pekka Haavisto		1
Paavo Lipponen		1
Eva Biaudet		1
Pinkki-mustat asut	5	
Kaikki	6	
Ei osaa sanoa/ei mikään		7
Yhteensä	66	31

Puvustuksellisesti miellyttävimmät hahmot, Ilkeät mummot (Kuva 48) saivat perusteluina mm. ”selkeät, tunnistettavat, hauskat”, ”erittäin osuvat ja stereotyyppiset”, ”to-teutus tuki hyvin roolihahmoja”, ”autenttisia”. Jaetulle toiselle sijalle miellyttävyydes-sä sijoittuneet *Timo Soini* ja *Tarja Halonen* (Kuva 49) saivat perusteluiksi seuraavia kommentteja: *Soini*: ”aitoa Soinia”, ”oman näköinen”, ”tyyli oli todellinen”, *Halonen*: ”hyvin tunnistettava”, ”näytti oikealta”, ”tuki hahmoa”.

KUVA 48. Ilkeät mummot

KUVA 49. Timo Soini ja Tarja Halonen

Metsästäjät (Kuva 50) oli kuudella äänellä puvustuksen vähiten miellyttävät hahmot. Perusteluja oli mm. ”ei tuo lisää sketsiin, joka jo sinänsä kliseinen”, ”ennalta arvattavia”, ”liian todellisia”, ”yllätyksetön”.

KUVA 50. Metsästäjät

Halosen hahmon puku ja karakterisointi vastasi kaikkien kyselyyn vastaajien mielestä todellista hahmoa. Perusteluna hahmon vastaavuudesta todelliseen henkilöön vastaajista viisi mainitsi puhetyylin, joka ei sinänsä liity omaan työhöni mitenkään, vaikka osa karakterisointia onkin. Neljä vastaajaa oli sitä mieltä, että peruukki sai hahmon vastaamaan todellista henkilöä. Myös neljä vastaajaa mainitsi huivin ja kolme laukun. Vastaajista viisi oli sitä mieltä, että puvun värit ja tyyli vastasi oikeaa henkilöä hyvin ja kolme oli tunnistanut hahmon heti. Hahmon pukua pidettiin myös todentuntuisena, täydellisenä, hahmoa tukevana ja yksityiskohtaisena. Muutama vastaaja oli siitä huolimatta, että vastasivat puvun ja karakterisoinnin vastanneen oikeaa hahmoa, sitä mieltä, että hahmon pukua olisi vielä voinut enemmän liioitella.

6.5 Yhteenveto puvustuksen palautteesta

Tulosten perusteella voidaan todeta, että puvustus edesauttoi show'n hahmojen tunnistettavuutta. Puvustus loi hahmoihin selkeyttä, persoonallisuutta ja täydensi näyttelijän työtä. Eli siis voidaan sanoa, että puvut tukivat hahmoja, näyttelijöitä ja katsojissa syntyneitä mielikuvia. Tavoitteena oli luoda tunnistettavia, joten voin sanoa tulosten perusteella onnistuneeni tavoitteessani. Esimerkiksi Ilkeiden mummojen puvustukseen miellyttävyyttä toivat hauskuus, oikeat piirteet, selkeys ja stereotyyppisyys. Analyysin perusteella voidaan siis olettaa, että edellä mainitut seikat ovat avain hahmon puvustuksen miellyttävyyteen. Tulokset osoittavat myös, että katsojan oli helppo kokea hahmot, joiden puvut olivat toden tuntuisia ja tutun näköisiä, jolloin hahmo nähtiin miellyttävänä. Kun hahmon ulkoisen tekijät ovat katsojan mielestä onnistuneet, voi katsoja vapautuneesti rentoutua ja nauraa miettimättä puvustusta tai häiriintymättä, kun ei tunnista hahmoa. Toisaalta hahmon todellisuus voi olla sekä hyvä että huono asia. Kyselyn tulosten mukaan metsästäjien puvustuksen miellyttävyyttä vähensi pukujen ennalta arvattavuus ja yllätyksettömyys. Todellisuuden jäljittely kaatui tässä liian realistiseen puvustukseen, ja metsästäjien sketsin hauskuus saattoi kärsiä kokonaisvaltaisesti tästä syystä.

Tuloksista ilmeni, että vähiten miellyttävät puvut yhdistettiin myös siihen, jos hahmo jäi katsojalta tunnistamatta tai osin ymmärtämättä. Jos hahmo jäi tunnistamatta, katsoja saattoi kokea turhautumisen tunnetta. Tietenkään puvustajana en voi ottaa vastuuta siitä, jos joku katsoja ei tunne poliittisia henkilöitä tai muista, miltä hahmon esikuva näyttää, mutta puvustajan tehtävä olisi kuitenkin helpottaa tunnistamista. Tarja Halosen hahmon puku ja karakterisointi vastasi tulosten mukaan todellista hahmoa hyvin. Kysymyksen asettelu johti ehkä vastaajaa harhaan, koska osa vastauksista koski enemmän näyttelijän työtä kuin puvustusta. Kokonaisuudessaan karakterisointi oli siis onnistunutta kaikilta osapuolilta, niin näyttelijältä, ohjaajalta kuin puvustajaltakin. Tuloksista käy ilmi, että kun hahmo vastasi hyvin todellista esikuvaa, tärkeäksi vastaajien mielestä koettiin, että hahmo on nopea ja helppo tunnistaa, sekä se, että hahmon puvustuksessa on todentuntuisuutta ja yksityiskohtaisuutta. Voidaan siis päätellä, että tärkein elementti hahmojen tunnistettavuudessa on puvustuksen todentuntuisuus ja todenperäisyys.

Halusin tietää myös muita vastaajien tekemiä huomioita puvustuksesta. 42 vastaajaa 53:sta oli kirjoittanut avoimeen kohtaan muita huomioita, ja kaikki palautteet olivat pääosin positiivisia ja kannustavia. Yhdeksän vastaajaa nosti esille pukujen värikyyden ja erityisesti musta-pinkit asut. Pinkkiä pidettiin piristävänä ja värejä aiheeseen sopivana, silti värimaailman toivottiin olevan vielä runsaampaa. Värimaailma määräytyi paljolti minusta riippumattomista seikoista, kuten analysoimistani kuvista ja ohjaajan näkemyksestä. Puvustus oli minusta osin liian synkkä. Pukumiesten tummuus toi synkkyyttä koko värimaailmaan ja koin, että väriä olisi voinut olla kautta linjan enemmän. Värimaailman sekavuus johtui myös osin siitä, ettei mitään yhtä läpi show'n kantavaa väriteemaa ollut. Olen kuitenkin mielissäni, että musta-pinkit asut toimivat hyvin kokonaisuudessa. Yleisö oli selkeästi kiinnittänyt huomionsa myös siihen, että puvustuksen eteen oli nähty vaivaa ja asut olivat laadukkaan näköisiä ja selkeästi näyttelijöille tehtyjä. Puvustusta pidettiin perinteisenä, edellisen vuoden kaltaisena ja hyvin toteutettuna pienestä budjetista huolimatta. Kuitenkin eräs vastaaja oli hämmentynyt Ilkeän mummon miesten housuista.

Mielestäni oli erityisen tärkeää saada yleisöltä rehellistä palautetta hahmojen puvustuksesta ja kokonaisuudesta. Pystyn samaistumaan vastaajien palautteeseen siitä, että Ilkeät mummot, Tarja Halonen ja Timo Soini olivat onnistuneimmat hahmot. Mielestäni onnistuin luomaan tarpeeksi todenmukaisen puvustuksen, mutta kuitenkin nostamaan esille asioita ja yksityiskohtia, jotka tekivät asuista ainutlaatuisia ja esitykseen sopivia. Monet pienemmän, sivuosissa olleet hahmot, kuten Vihreiden taustahipit nousivat suosikeiksi omasta mielestäni sen takia, että oli antoisaa luoda mehukkaita taustahahmoja tukemaan pääosassa olleita hahmoja. Sivuosassa olleiden hahmojen merkitys oli kuitenkin suuri ja ne loivat lisää elävyyttä esitykseen. Voin myös nähdä, miksi yleisö ei pitänyt metsästäjä-hahmojen puvustuksesta, vaan koki sen yllätyksettömäksi ja ennalta arvattavaksi. Yhdyn vastaajien mielipiteeseen metsästäjien pukujen arkisuudesta. Pukujen osalta minun olisi pitänyt osata nähdä realistisen käsitykseni ylitse ja tehdä metsästäjistä vitsikkäämpiä lisäämällä enemmän yksityiskohtia.

Ohjaaja Viivi Saarelan mukaan (Liite 5) puvustuksella oli suuri merkitys revyytyyppisessä esityksessä. Saarela mainitsee puvustajalle tärkeiksi ominaisuuksiksi jakamisen ja tarkkuuden. Hänen mukaansa olin työni aikana oma-aloitteinen ja omasin hyvän harkintakyvyn. Myös puvustus oli kokonaisuudessaan ammattimainen ja lop-

puun harkittu. Saarela kertoo myös palautteessaan opinnäytetyöni poikineen minulle kesätyön Törnävän kesäteatterin pukusuunnittelijana kesällä 2012.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteenani oli suunnitella Sampo Showtaa ja Hoblaa -uuden vuoden show`hun puvustus, jossa kiinnitetään huomiota pukujen visuaalisuuteen ja siihen, että ne tukevat hahmojen tunnistettavuutta. Mielestäni onnistuin työssäni luomaan hyvän ja hauskan show-asukokonaisuuden, jossa hahmot olivat tunnistettavia. Tiesin jo puvustusta tehdessäni, ettei näin suureen puvustukseen yksin tehtäessä välttämättä saisi kaikkia osia ihan kohdalleen, mutta olen silti tyytyväinen lopputulokseen. Jotkut hahmot jäivät hieman liian vähälle huomiolle kiireisen aikataulun vuoksi. Tähän vaikutti myös suurelta osaltaan esityksen ”elävyys”, joka aiheutti harjoitusvaiheessa hahmojen poistamista ja lisäämistä, jolloin ei aina ehtinyt miettiä tuotostaan loppuun asti. Työ vaati minulta jatkuvaa keskittymiskykyä, täsmällisyyttä ja ajan hermolla elämistä. Osasin mielestäni selittää hyvin minulle tyypillisen stressin puvustusta valmistessa. Aikataulu oli koko työn ajan kiireinen ja tiukka, mutta pidin aikataulutusta omana vahvuutenani, joten en kokenut sitä ongelmana. Upea piirre työssäni oli se, että minun ja ohjaajan yhteistyö ja kommunikaatio toimi erittäin hyvin alusta loppuun asti. Se loi hyvän pohjan työlle ja toi myös mukanaan turvallisuuden tunnetta ja luottamusta välillemme.

Tavoitteeni oli myös luoda ryhmälle yhtenäinen showilme alku- ja loppukohtauksiin. Musta-pinkit asut toimivat mielestäni todella hyvin, ja tunnelma, joka niistä välittyi oli oikea. Myönnettäköön, että koko puvustusta varjosti harrastajateatterin pieni budjetti. Jos budjetti olisi ollut suurempi ja aikaa enemmän, olisin lisännyt glamouria ja juhlaavuutta. Yhdessä kyselyn vastauksessa mainittiin, että eräs hahmo oli näyttänyt halvalta. En olisi tahtonut välittää kyseistä viestiä katsojille, mutta en silti koe, että yhden asun halvalta näyttäminen olisi leimannut koko puvustusta.

Onnistuin mielestäni ihan hyvin karakterisoinnissa ja pyrkimisessä tunnistettavuuteen. Karakterisointi oli silti mielestäni kaiken kaikkiaan hieman arka, ja useisiin hahmoihin olisi voinut tuoda mukaan enemmän liioittelevuutta. Karakterisointia jarrutti pyrkimykseni realistisuuteen ja sitä kautta hahmoihin tuotuun tunnistettavuuteen. Minun olisi pukusuunnittelijana täytynyt osata irrota enemmän realistisista suunnitelmistani

ja käyttää enemmän mielikuvitusta. Tärkeää olisi ollut löytää todenperäisyyden ja oman mielikuvituksen sopiva suhde. Karakterisointi oli myös suurilta osin näyttelijän vastuulla ja yhdessä näyttelijä ja puku loivat onnistuneen kokonaisuuden. Kaikki hahmot eivät päässeet oikeuksiinsa tunnistettavuuden kannalta. Tunnistettavuuteen vaikuttivat pukujen epätyypillisuus ja se, ettei näyttelijä välttämättä tuntenut hahmon esikuvaa tarpeeksi hyvin välittääkseen tunnistettavaa kuvaa hahmosta. Kuitenkin suurin osa hahmoihin kohdistuneista ominaisuuksista tai tyyppillisistä ilmeistä ja eleistä riippui näyttelijästä eikä välttämättä niinkään puvustuksesta.

Kollaasiseinä tuotti minulle pienen pettymyksen. Sen tarpeellisuus oli hieman kyseenalainen, vaikka se tuottikin joitakin ideoita myös ohjaajalle. Olisin toivonut, että itselläni olisi ollut enemmän aikaa tehdä kollaasista mielenkiintoinen ja elävämpi. Tässä se oli lähinnä staattinen ja tylsä. Kireän aikataulun takia elävyys jäi omalle vastuulleni, eivätkä näyttelijät juurikaan ehdineet tai jaksaneet osallistua seinän kokoamiseen. Koin itse kuitenkin saaneeni tukea kollaasistani. Se auttoi minua saamaan tunnelmasta kiinni ja toimi upeana tukena hahmojen rakentamisessa. Osa näyttelijöistä turvasi kuviini enemmän, jotkut vähemmän. Kysyin harjoituskauden loputtua yhdeltä näyttelijältä, oliko kollaasistani hänen mielestään ollut mitään apua, koska minulle oli jäänyt sellainen mielikuva, ettei osa ollut edes jaksanut perehtyä oman hahmonsä ulkonäköön kuvien pohjalta. Näyttelijän mielestä kollaasi oli auttanut ainakin häntä ja totesi, että se on jokaisen näyttelijän oma asia, kuinka tarkasti hän jaksaa perehtyä hahmon taustalla olevaan henkilöön tai edes ottaa selville, kenestä on kyse. Ohjaaja sai myös ajatuksia kollaasini perusteella ja esimerkiksi Aino-Kaisa Pekosen hahmo vaihtoi suuntaansa kollaasin ansiosta täysin.

Anna Brotkin kirjoitti Sampo Showtaa ja Hoblaasta lehtiarvostelun (Liite 6) Aamupostiin ensi-illan jälkeen. En odottanut, että puvustusta mainittaisiin arvostelussa, joten olin todella yllättynyt ja iloinen, kun Brotkinin arvostelu julkaistiin. Jo yhdellä lauseella hän sai aikaan minussa suunnatonta onnen tunnetta ja onnistumisen iloa. Brotkin mainitsee arvostelussaan Aino-Kaisa Pekosen hahmon ja tämän yhteydessä kirjoittaa: ”jonka linnanjuh lamekko oli muuten superhienosti toteutettu!” Sain myös itse kansanedustaja Pekoselta palautetta puvusta ja hän oli todella otettu siitä, kuinka hyvin olin onnistunut luomaan ”sketsikopion” hänen linnanjuhla-asustaan.

Vastaanottajakeskeinen kuva-analyysi istui minusta työhöni hyvin. Sen luotettavuus ja ns. tieteellinen arvo voivat olla hieman kyseenalaisia, mutta tällä tyyllillä show'ta tehdessä oli hankalaa valita menetelmää, joka olisi kattanut kaikki tarpeet eikä olisi nojannut käsikirjoitukseen millään tavoin. Minusta kuvien analysointi auttoi minua luomaan kattavan pohjan hahmojen suunnittelulle ja oli tärkeä osa sitä, että pystyin tuomaan hahmojen pukuihin todentuntua ja tunnistettavia yksityiskohtia. Tunnistettavuus nojasi suuresti analysoimiini kuviin ja siihen, olinko onnistunut valikoimaan juuri ne kuvat, joissa hahmojen esikuvat olivat tunnistettavimmillaan. Kuva-analyysissä toi esille henkilöistä välittyviä ominaisuuksia tai tuntemuksia joita kuva herätti minussa. Nämä ominaisuudet ja piirteet jäivät osin taka-alalle puvustuksessa, koska keskityin enemmän vaatteisiin ja väreihin. Kuitenkin osa ominaisuuksista tuli esille asujen kautta ja osa pääsi valloilleen näyttelijän käsissä. Osa ominaisuuksista oli hankala hahmottaa asuihin niiden abstraktiuden takia. Kuten esimerkiksi Halosen äidillisyyttä tuntui hankalalta tuoda asuun näkyville kunnioittaen reunaehtoja, joita hahmo muuten vaati. Ajan puutteen takia minulla ei ollut aikaa paneutua jokaiseen hahmon ominaisuuteen tasavertaisesti.

Suurin osa harjoituksista ennen ensi-iltaviikkoa oli harjoitustilassa eivätkä Kino Salmossa, jossa esitys varsinaisesti esitettiin. Vaatteet ja työtilani olivat Kino Salmossa, joten tämäkin vaikeutti harjoitusvaatteilla harjoittelemista. Koin, että harjoitusvaatteiden merkitys olisi korostunut enemmän, jos harjoituksia olisi ollut enemmän ja läpimenoja runsaammin. Koko prosessi tuntui todella nopealta ja varmastikin sen takia useita asioita olisi voinut tehdä tarkemmin ja huolellisemmin.

Kysely oli mielestäni suurimmilta osin onnistunut. Kysymyksiä oli mielestäni sopivasti, jotta ihmiset jaksoivat vastata kyselyyn. Taustamuuttujia koskevat kysymykset olivat hyviä ja en olisi tehnyt enemmällä tiedolla mitään ja se olisi voinut säilyttää vastaajat. Hahmojen tunnistettavuutta käsittelevä kysymys oli mielestäni hieman itsestään selvä. Arvelin, että vastaajat ovat sitä mieltä, että puvut tukevat tunnistettavuutta, joten kysymys saattoi olla hieman turha. Puvustuksen miellyttävyyttä käsittelevät kysymykset olivat mielestäni hyviä ja vastaukset mielenkiintoisia. Vastaajilla saattoi kuitenkin mennä sekaisin, että kyse oli puvustuksesta eikä esim. hahmosta yleensä ja joku vastaaja oli jopa perustellut epämiellyttävyyden poliittisella puoluekannallaan. Tarja Halosen pukua ja karakterisointia koskeva kysymys oli mielestäni hyvä. Halusin jostakin hahmosta tarkempaa tietoa ja koin saaneeni sitä. Harmi, etten voinut kysyä use-

ammasta hahmosta tarkempia mielipiteitä kyselyn laajuuden takia. Mielestäni Halosen hahmo oli helppo valinta yleisön kannalta, koska hahmo muistettiin ja tunnistettiin. Hahmon osuus esityksessä oli kokonaisuudessa suuri ja show'n loppupuolelle sijoittuva. Toisaalta olisin voinut valita esim. toistuvien sketsisarjojen hahmoja, mutta niillä ei välttämättä olisi ollut niin suurta todenperäisyyttä. Tahdoin kuitenkin, että kysymys koskee muistettavaa hahmoa, ettei osa jätä vastaamatta, koska ei muista hahmon olemassaoloa. Toteutus sujui mielestäni hyvin vaikka kyselylomakkeen teko olisi voinut alkaa aiemmin, jolloin kyselystä olisi voinut tulla tarkempi. Lomakkeiden jako yms. sujui hyvin. Arviointiin olisi voinut vaihtoehtoisesti käyttää haastattelua tai pyytää työryhmältä arviointia, mutta mielestäni kysely palveli työtä hyvin.

Levo (2006) toteaa, että ennakkosuunnittelussa käynnistynyt eri osa-alueiden työ yhdistyy noin kaksi viikkoa ennen ensi-iltaa. (Hirvikoski 2009. 34.) Sampo Showtaa ja Hoblaa -esitys tuntui rikkovan kaikki ”säännöt”, joita teatterin tekemiseen normaalisti tuntui kuuluvan. Eri osa-alueet yhdistyivät varsinaisesti vasta kaksi päivää ennen ensi-iltaa, joten yhteisten näkemysten sulauttaminen ja hiominen jäivät todella vähälle. Uskon, että show'n rakentamisessa tällainen kiireinen aikataulu on varmasti normaalia, mutta ero perinteisen näytelmän tekemiseen oli todella suuri. Koin, ettei minulle jäänyt aikaa hioa kaikkia pukuja ihan siihen kuntoon kuin olisin halunnut, mutta en myöskään ehtinyt ”kyllästyä” työhöni, koska muutoksia oli paljon. Olisin toivonut enemmän läpimenoja, jotta olisin voinut kiinnittää huomiota asujen käytettävyyteen, mutta onneksi yhteistyö ja joustavuus toimivat hyvin näyttelijöiden kanssa.

Jatkotutkimusaiheita voisivat olla karakterisointia koskeva työ, jossa määritellään karikatyyriä tarkemmin puvustuksen kannalta ja mikä tekee hyvän karikatyyrin. Huomasin myös, ettei aiheesta showpuvustus ollut kovinkaan paljon tietoa, joten se olisi suuri tutkimusalue. Myös poliittista pukeutumista ja sen tyypillisiä piirteitä voisi tutkia.

Opinnäytetyöni on ollut lähes vuoden kestävä prosessi. Välillä on eletty hiljalleen ja ajoittain viiletetty tukka putkella kohti päämäärää. Lopun lähestyessä koen jonkinlaisia tyhjyyden tunnetta ja hiljalleen olen päässyt eroon omasta riittämättömyyden tunteestani. Olen tuntenut välillä epätoivoa ja vastaavasti taas suuria onnellisuuden ja onnistumisen tunteita.

LÄHTEET

Anttila, Pirkko 2005. Ilmaisuu, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta. Hamina: Akatiimi Oy.

Anttila, Pirkko 1996. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Helsinki: Akatiimi Oy.

Autio, Risto 2000. Ennen ensi-iltaa: tekijöitä teatterituotannossa. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus.

Bicat, Tina 2006. The Handbook of stage costume. Wiltshire: The Crowood press

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Heikkilä-Rastas, Marjatta (toim.) 2009. Pukutaikaa. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy

Hirvikoski, Reija (toim.) 2009. Puvut, Pirjo Valinen. Sastamala: Teatterimuseo.

Nikula, Kristiina (toim.) 1991. Fondi –Teatteripuku, Teatterimuseon vuosikirja 4. Helsinki.

Riihimäen Nuorisoteatteri 2010. WWW-dokumentti. www.riihimaennuorisoteatteri.fi
Päivitetty 17.8.2010. Luettu 18.4.2011

Salmela, Sari 2004. Näyttämöpukuja. Jyväskylä: Gummerus.

Sinivuori 2011. WWW-dokumentti. www.sinivuori.fi/blogi/2011/01/13/8
Päivitetty 13.1.2011. Luettu 18.4.2011

Suomi Sanakirja 2011. WWW-dokumentti. Suomisanakirja.fi
Päivitetty: 2011. Luettu: 19.9.2011

Stanislavski, Konstantin 1970. Luonteen kehittäminen, näyttelijän työ II. Helsinki: KK:n kirjapaino.

Valpola, Veli 2000. Suuri sivistyssanakirja. Juva: WSOY.

KUVALÄHTEET

Kuva 1. Kino Sampo 2010. Enkelit.
http://enkelit.org/kuvat_enkelisivustoon/teatteri.jpg

Kuva 2. Sampo Showtaa aloitusnumero 2010. Eva Lindblom.

Kuva 3. Tunnelmaa julistekuvauksista 2011. Lari Palander.

Kuva 4. Valmis juliste 2011. Eva Lindblom.

Kuva 6. Tasavallan presidentti Tarja Halonen 2008. Skills 2008 Findand ry.
www.taitaja2005.com/docimages/presidentti.jpg

Kuva 7. Tasavallan presidentti Halonen ja Ruotsin kuningas Kaarle Kustaa 2009.
Iltalehti.
static.iltalehti.fi/uutiset/vaatetarja2207LS_UU.jpg

Kuva 8. Tarja Halonen 2011. Aalto-yliopisto.
www.aalto.fi/fi/about/history/opening2010/aalto_avajaiset_9489_halonen.jpg

Kuva 9. Perussuomalaisten presidenttiehdokas Timo Soini 2011. Kaleva.
eva02.statkal.fi/plus/img/mega/20110908/mega_110908soini.jpg

Kuva 10. Timo Soini 2011. HS.
hs11.snstatic.fi/webkuva/oletus/560/1305546547689?ts=876

Kuva 11. Timo Soini 2011. Kaleva.
eva01.statkal.fi/plus/img/mega/20110319/mega_10295489_1F52C0005.jpg

Kuva 12. Timo Soini 2011. Suomen Kuvalehti.
suomenkuvalehti.fi/s/mediagallery/2011/3/27/428994/wj271631v.jpg

Kuva 13. Ilkeä mummo 1. Fugly.
www.fugly.com/media/IMAGES/Funny/granny-finger.jpg

Kuva 14. Ilkeä mummo 2. 2008. Dingostev.com.
thevinylvillage.files.wordpress.com/2008/10/granny-gun1.jpg

Kuva 15. Ilkeät mummot (Sampo Showtaa) 2010. Eva Lindblom.

Kuva 16. Kike Elomaa. Kike Elomaa- Ohjelmatarjonta ja palvelut.
www.kikeelomaa.com/joonla/images/stories/suomi.jpg

Kuva 17. Kike Elomaa 2011. Iltalehti.
static.iltalehti.fi/terveys/kike_j240211PP_tr.jpg

Kuva 18. Kike Elomaa 2007. MTV3- Helmi.
img.mtv3.fi/mn_kuvat/mtv3/helmi/4torstai/ihmiset/kike_elomaa/477360.jpg

Kuva 19. Kike Elomaa 2010. MTV3- Viihde.
img.mtv3.fi/mn_kuvat/mtv3/viihde/555_px_kuvia_2010/12/1060090.jpg

Kuva20. Juha Mieto 2011. Iltalehti.
static.iltalehti.fi/perhe/juha_mieto1702M2_pr.jpg

Kuva 21. Juha Mieto Basso.
pub.tv2.no/multimedia/TV2/archive/00635/juha_mieto_635400a.jpg

Kuva 22. Juha Mieto 2011. Yle.
yle.fi/ecapic/archive/00119/Juha_Mieto_Lahti_19_1197486.jpg

Kuva 26. Tarja Halosen valmis asukokonaisuus 2011. Eva Lindblom.

Kuva 27. Valmis Tarja Halosen hahmo 2011. Eva Lindblom.

Kuva 31. Valmis Timo Soinin hahmo 2011. Eva Lindblom.

Kuva 36. Valmiit Ilkeät mummot 2011. Eva Lindblom.

Kuva 41. Valmis Kike Elomaan hahmo 2011. Eva Lindblom.

Kuva 47. Valmis Juha Miedon hahmo 2011. Eva Lindblom.

Kuvat 48. Ilkeät mummot 2011. Eva Lindblom.

Kuva 49. Timo Soini ja Tarja Halonen 2011. Eva Lindblom.

Kuva 50. Metsästäjät 2011. Eva Lindblom.

Sampo Showtaa ja Hoblaa kohtausluettelo

1. Alkubiisi (Kaikki)
2. Akun vitsi
3. Juha Mieto (Sami)
4. Pressaehdokas 1, Lipponen (Esa ja Kinkku)
5. Vickan & Daniel 1: Hurvittelut (Antti ja Satsa)
6. Ilkeät mummot: lapsikuoro (Esa ja Veera)
7. Pressaehdokas 2, Väyrynen (Kinkku, Antti, Kaisa, Veera, Esa, Satsa +Nelly?)
8. Väyrysen biisi
9. Ruotsalaiset poliisit: munkit ja kissa + Niina (Sami ja Jenna)
10. Metsästysonnettomuudet: kalastus ja kirves (Nelly ja Kaisa)
11. Vickan ja Daniel 2: Rakastatko? (Antti ja Satsa)
12. Pressaehdokas 3: Essayah + Räsänen (Kinkku, Kaisa, Nelly)
13. Ilkeät mummot: itsensäpaljastaja (Veera, Esa, Sami)
14. Ruotsalaiset poliisit: stalkkaus ja ruokatunti (Jenna ja Sami)
15. Täytebiisi
16. Pressaehdokas 4: Arhinmäki ja AinoKaisa (Kinkku, Kaisa ja Satsa)
17. Karpon vitsi (Sami)
18. Metsästysonnettomuudet: Kalastus ja ase (Nelly ja Kaisa)
19. Ilkeät mummot: Ryyppyjengi (Veera ja Esa)
20. Vickan ja Daniel 3: Raskaus (Antti ja Satsa)
21. Pressaehdokas 5: Persut (Esa, Kinkku, Nelly, Veera ja Antti)
22. Soinin biisi
23. Vickan ja Daniel 4: Mamma ja Pappa kylään – lippu salkoon (Antti ja Satsa)
24. Ruotsalaiset poliisit: Vaaralliset kadut ja tonttu (Jenna ja Sami)
25. Armeija: Asento!
26. Vickan ja Daniel: Vaatteet (Antti ja Satsa)
27. Pressaehdokas 6: Biaudet (Kinkku ja Kaisa)
28. Vickan ja Daniel, Silvia ja Kike + poliisit tonttuineen
29. Ruotsalaisten biisi (Sami, Jenna, Antti, Satsa, Esa, Veera)
30. Vickan ja Daniel: Ehkäisy (Antti ja Satsa)
31. Metsästysonnettomuudet: Toistensa ampuminen (Nelly ja Kaisa)
32. Pressaehdokas 7: Haavisto (Kinkku, Sami, Satsa, Antti ja Esa)
33. Ilkeät mummot: Moottorisaha
34. Katajan vitsi (Sami)
35. Pressaehdokas 8: Niinistö (Kinkku, Antti)
36. Niinistön biisi (Antti, Kinkku, Veera ja Nelly)
37. Tarjan puhe (Jenna, Antti ja Satsa)
38. Tarjan biisi (Jenna +kaikki)
39. Ilkeät mummot ja metsästäjät: Kohtalokas kohtaaminen (Nelly, Kaisa, Esa ja Veera)
40. Kinkun rivolooginen vitsiämpäri
41. Loppubiisi

Mikkelin Ammattikorkeakoulu

Muotoilun koulutusohjelma / Teatteripuvustus

Niina Tauru

Opinnäytetyö

Sampo Showtaa & Hoblaa

Kysely

Ilmoita vastauksesi merkitsemällä rasti ruutuun ja /tai kirjoita vastaus viivalle.

1. Sukupuoli Nainen Mies

2. Ikä Alle 20

21-35

36-45

46-60

Yli 60

3. Auttoivatko puvut shown hahmojen tunnistamisessa?

Kyllä Ei Miksi? _____

4. Minkä hahmon puvustus miellytti Sinua eniten? _____

Miksi? _____

Entä mikä miellytti vähiten? _____

Miksi? _____

5. Vastasiko Tasavallan presidentti Tarja Halosen puku ja karakterisointi mielestäsi todellista hahmoa?

Kyllä Ei Miksi? _____

6. Millaisia muita huomioita teit puvustuksesta? _____

Kiitos vastauksestasi & hyvää uutta vuotta!

Sampo Showtaa ja Hoblaa kuvia

Ruotsin kuninkaalliset

Haaviston vihreät taustahipit

Pinkki-mustat alku- ja loppuasut

Pentti Arajärvi ja Tarja Halonen

Ruotsin poliisit

Sauli Niinistö

Nexar Flores ja Pekka Haavisto

Sari Essayah

Teuvo Hakkarainen

Työarviointi Niina Taurun puvustuksesta esityksessä ”Sampo showtaa ja hoblaa!”

Niina Tauru suunnitteli ja toteutti puvustuksen käsikirjoittamaani ja ohjaamaani produktioon ”Sampo showtaa ja hoblaa!”. Esitys sai ensi-iltansa 30.12.2011 Riihimäen Nuorisoteatterissa.

Revy-tyyppisen esityksen toteutuksessa puvustuksella on suuri merkitys. Sketsit ja hahmot hakevat muotoaan aivan loppumetreille saakka. Tässä vaaditaan puvustajalta jaksamista ja tarkkuutta.

Mielestäni Niina Tauru on osoittanut työssään oma-aloitteisuutta, tarkkuutta ja hyvää harkintakykyä. Puvustus ”Sampo showtaa ja hoblaa!” -esitykseen oli kokonaisuudessaan ammattimainen ja loppuunharkittu.

Tämän työn perusteella rohkenin ehdottaa Niinaa Törnävän Kesäteatterin puvustajaksi näytelmiin Häjyt ja Peppi Pitkätossu kesäksi 2012. Tämän suuritöisen keikan Niina myös sai...

Riihimäellä 15.3.2012
Viivi Saarela, ohjaaja

Siitäs saatte, poliitikot ja ruotsalaiset!

Teatteri

Riihimäen nuorisoteatteri:
Sampo Showtaa ja Hoplaa –uudenvuoden show. Ohjaus ja käsikirjoitus: Viivi Saarela.
Kino Sampo (Suokatu 9) ti 3.1. klo 19, ke 4.1. klo 19, to 5.1. klo 19, pe 6.1. klo 15 ja 19 sekä la 7.1. klo 15 ja 19.
Lippuvaraukset: 050-5438990.

Riihimäen nuorisoteatterissa heitetään hyvästit kuluneelle vuodelle musiikkipitoisella sketsikavalkadilla.

Hauskoja hahmoja esittelevät vitsit ovat napakan pituisia ja aidosti hauskoja, ja kokonaisuus kestää noin tunnin verran.

Miss Suomipresidentti –kilpailun ehdokkaiden esittelyt rytmittävät muuten lyhyitä sketsejä hyvin. Teksti on hauskaa ("kenet haluamme ruikuttaa lautasta huippukoukusiin?") ja hahmot tunnistettavia.

Presidenttiehdokkaat on kärsijetty kiltillä tavalla: Lipponen nukkuu, Arhinmäki on sonnustautunut farkkuihin ja futispalloon, ja oppositioista huutelevan perussuhteemattoman Timo Soinin joukot huokuvat junttuitua.

Pressanvaali-teema tuo esitykseen hyvää ajankohtaisuutta, mutta ehdokkaita olisi voinut kohdella tyrmäkämminkin.

Väyrynen kyllä myöntää olevansa tämän maan huonoin häviö, mutta miehen pollelle itsevarmuudelle olisi voinut irvalla räväkämminkin. Lisäpiste menee **Antti Kerosuon** kulmakarvoille Sauli Niinistö -imitaatioissa.

Pressaehdokkaiden lisäksi osansa saavat myös pyörävarakautta selvittelevä sisäministeri Päivi Räsänen, Riihimäen oma kansanedustaja Aino-Kaisa Pekonen (jonka linnanjuhlaamekko on muuten superhienosti toteutettu), Hannu Karpo, Janne Kataja ja prinssi Danielin Turussa tavannut Kike Elomaa.

Myös Ruotsin kuningasperhe käväisee lavalla. Nuorisoteatterin versiossa Vickan (**Satu-Lotta Parkatti**) kyykyttää Danielia (Kerosuo) mikä ehtii.

Shown parhaimmat naurut irtaavat suut alaspäin mököttävien mummojen (loistavat **Esa Nieminen** ja **Veera Rasehorn**) edesottamuksista. Parvaljak-

Riihimäen nuorisoteatterissa heitetään hyvästit menneelle vuodelle. Kuvassa Satu-Lotta Parkatti ja Antti Kerosuo.

Jenna Lindfors tekee riemastuttavan pilakuvan presidentti Tarja Halosesta.

ko on kerrassaan hilpeä. Mummojen toimesta anne-

Jenna Lindfors esittää myös ruotsalaista poliisia. Oikealla Sami Sahlman.

taan kirjaimellisesti turpaan pikkulintujen viserrykselle. ällöspöille joululauluille ja Turkiksiin pukeutuneet pahis-

mummot järkähtämättömine ilmeineen ovat toimivien sketsien tiivistymiä: toistuessaankin hahmot ovat yllättäviä, pienieleisiä ja juuri sopivasti varioivia.

Paikoitellen show taitellee ironian ja tekohymyn rajoilla, mutta onnistuu koko ajan olemaan hauska. Sketsien vällin ängetty välilaulu suhtautuu itse itseensä ironisesti, mutta sen olisi voinut jättää kokonaan pois.

Kauttaaltaan biisirepertuaarissa ollaan luotettu perinteiseen: showssa kuullaan uudelleen sanoitettuja versioita muun muassa Sata salamaa, Eioo, ei tui ja Maalaispoika oon -biiseistä.

Osansa saavat myös ruotsalaiset poliisit, joiden lällylle tehtäville irvailaan myös vi-

deomuodossa.

Shown taitavimmin rakennettu hahmo on ehdottomasti **Jenna Lindforsin** esittämä Tasavallan presidentti Tarja Halonen. Kyseessä on ehkä paras imitaatio, jonka olen Tarja Halosesta koskaan nähnyt.

Lindfors onnistuu kankeaa ruumiinkieltä ja pidättäytyvää puhetapaa myöten tuomaan pian väistyvän pressan Kimmo Sammon lavalle.

Roollisuoritus on huikea ja kruunaa nuorisoteatterin vuoden hienosti.

Yhdessä biiseistä lauletaan, että "jos rahaa jää kassaan, palaamme ensi vuonna".

Kaikkien meidän puolesta toivon, että paluusta ei ole epäilystäkään.

Anna Brotkin